

nek 18 magzat volt gyümölcse s az atyának hő vágya, „hogy gyermekeit jól nevelné föl, hogy Isten és emberek előtt kellemesek lennének,“ teljességbe ment. E 18 közt a festő *Dürer Albert* a harmadik volt. Születési éve 1471; napjára nézve május 20 és 24-dike közt ingadozik a vélemény, szülővárosa 24-ikét vette születése ünnepeül. Albert atya házában gondos polgári nevelésben részesült, s bár atya ötvösségre szánta volt, nem mulasztotta el tehetséges fiának humanistikus irányú oktatást adni, úgy hogy az kortársai, péld. a nürnbergi gymnasium rectora, Camerarius Joakim tanúsága szerint a kor műveltségének színvonalán állott, sőt a tudományok egyik ágában: a mér- és hadmértenban nevezetes, ez utóbbitan üttörő műveket hagyott hátra. Hajlama a festészethez vonzotta s belátó atya engedett e hajlamnak. Nürnberg akortáiban legnevezetesebb festésmesterehez: Wohlgemuthhoz adta fiát kiképzetésre. Itt nyerte Albert a technikai ügyességet, az ecset és véső gyors és biztos kezelését, melyeknek később annyi hasznát vette, többet, mint a valószínűleg ugyancsak mestereinek kiséző üzletszerű irányával elsajátított nagy és sokszor a művészi érték rovására eső termékenységnek.

Dürer 1490. husvétján indult első vándorutjára, melynek részleteiről nem sokat tudunk. Négy év múlva visszatért, tapasztalatokkal gazdagodva, világot és embereket látva. A cézrendszer szabályai szerint „remekművet“ készített (ennek tárgya Orpheus volt, dühöngő Bacchansnöktől üldözve) és mesterré avatottat föl. Atyja már előbb keresett számára nőt, s mint Dürer mondja: „mikor haza jöttem vala, Frey János atyámmal alkudott és nekem adá leányát Agnes névvel, és adott nekem 200 forintot.“ Mennyi szenvedés, mennyi zaklatás forrása lön reá nézve a szép Agnes! Kortársai valóságos Xantippének rajzolják, ki férjének minden óráját megkeseríté, s őt — mint Pirkheimer, Dürernek legjobb, legnemesb barátja s pártfogója írja — kora sirba vivé „marczangolván szívét és oly mód kinozván, hogy innen mielőbb eltávoztott.“

Családi élete csak keserűséget szerzett Dürernek: lelkiének egész hevével a művészet ápolására adta magát, ez pótolta annak örömeit is. Rajzolt, festett, metszett rézben, s fa- és kő-faragványokat készített. Műveit nem kapott illő jutalmat, s így kivált atya halála után családi életének nyomorához még anyagi zavarok is járultak. 1505-ben Pirkheimer tanácsára és segítségével Velenczébe utazott. A közönség és műbarátok a művei után már ismert nevű művészt lelkesedéssel, olasz kollegái kevés kivétellel irigységgel fogadták; Dürernek attól is kelle tartani, hogy e kenyérféltő népség életére tör. Nagy kortársa Rafael, a legnagyobb olasz festő — talán épen mert olympi magaslatáról nem lehetett földiek versenytől félnie, — szeretettel, tisztelettel viseltette idegen kollegája iránt, s midőn ez vízfestésű képét ajándékozta az urbinoi mesternek, Rafael viszonzásul saját arcképét festette és küldte el Dürernek Olaszországban tartózkodása alatt Dürer esetje sok kitűnő műnek adott életet; számos megrendelést kapott, sőt a velencei tanács 200 arany évi fizetést ajánlott a művésznek. A szabad életet, minél távolabb élete pártjától, mint leveleiből kitűnik, nem kevésbé szerette, de az olasz festők üzelmeit, agyarkodását meguntva, 1507-ben visszatért Nürnbergbe s ott maradt 1520-ig, mely időbe esik művészetének fénykora, azon halhatatlan művek, melyek számára a legnagyobb művészek Pantheonjában szereztek helyet. Műtermé-

benszámot tanítványt foglalkoztatott, hazája városaiból, fejedelmektől tömegesen érkeztek megrendelések; élete dicsőségben, tiszteletben gazdag volt. Miksa császár udvari festői ranggal, nemesi címzerrel, adómentességgel és 100 forint évdíjjal ruházta fel. Miksa halála után utóda V. Károly fölkeresésére indult, hogy e javadalmakat az új császár által is megerősíttesse. V. Károly Németalföldön tartózkodván, Dürer oda utazott, magával vivén nejét is. A már akkor nagy nevű művész utja valóságos diadalmenet volt, az akkori virágzásban álló Holland művészei, tudósai vetélkedtek az utazó művész fogadásában, a városok tekintélyes évdíjjal igyekeztek őt maradásra bírni. Brüsszelben megnyerte a helytartónő kegyét, kinek ajánlatára Károly császár őt minden előbbi javadalmaiban és kiváltságaiban kegyelmeesen megerősíté. Ez uralkodón és elődén kívül Ferdinánd magyar király és „bölcse“ Frigyes szász választófejedelmek voltak legnagyobb védői és fejedelmi pártfogói.

Nürnbergbe visszatérése után még 7 évig élt szülővárosában, tevékenyen, lankadatlan hévvel alkotva, a házi élet zaklatásai ellen kora legjobbjainak barátságában, tiszteletben találván vigaszt. E korszakban művészte tetőpontjához, élete végéhez közeledett; híres négy apostola (jelenleg Münchenben, talán minden festménye közt legremekesebb) számos kitűnő rézmetszete, három nagyobb tudományos munkája: a mértan, a hadmérten köréből és az emberi test arányairól e korba esik. — De míg szellemé ifjú erővel, a művészet iránti ernyedetlen hévvel munkált, alkotott, tervről tervre szállott, a porhüvely — mely ez alkotó szellemet borítá — megtört; a lassu sorvadásnak, a föl-föllobbanó lángnak, az élet mécsnek kialvása vetett véget; Dürer mint hős halt meg, tetteinek mezején, diadalainak, terveinek közepette. Sirkövére 1528. ápril. 6-ka van írva. A művészet geniuusa gyászát öltözt, Dürerben leghűbb bajnokát, legjelesebb apostolát vesztette el, de szelleme fennlét tanítványaiban, az általa kitzított és követett irány érvényre jutott, emléket hálával ünnepli meg a késő utód.

Oly alaknak, milyen a Düreré, nem árthat az idők moha, magasan emelkedik ki századok porából, mint örök havas, melynek tövében zúghat szél, vihar, míg dicsfényrel környezett teteje nyugodtan és büszkén tekint az örök kék boltozat derült világába.

A mi Dürernek befolyását a művészetre és művészettörténeti állását illeti, specialis német jellegű tagadni nem lehet; egy pillantás bármely művére meggyőződhett erről. Ő a reformációt megelőzőtt szellemi forradalom korszakának egyik harczoza, a gazdasága s polgári erényei által virágzása tetőpontjára jutott Nürnberg fénykorának legnagyobb polgára volt. E kor minden téren gazdag volt nagy férfiakban s méltán nevezhető a regeneráció korának. Olasz- s Németországban oly szellemi életnek, a művészet és tudományok oly virágzásának korát jelenti, melynek nyomait egy 30 éves vérengző háboru sem volt képes kiirtani. A művészetben a renaissance, a tudományban a reformáció kora ez.

Dürernek főismerése a régi német iskola hiányainak fölismérésében és mellőzésében áll; a ki e régi képek idomtalan, feszes alakjaira, természetellenes színezésére emlékezik, nem kicsinyelheti a törekvést, mely e ferdeségek kiirtására irányult. Dürer a természetet restaurálta, de épen ebben — e nagy érdemében — van alapja hibáinak is; annyira természetes akart lenni, hogy művészetének rovására tulzása esett, az ő alakjai az életből merítvők, mindennap,

minden utczában találkozunk velők, szóval mindennapiak; hiányzik bennök az eszményi, a magaszos, vagy mint olasz művésztársai boszankodására megjegyezték: a classicum. E hiány forrására helyes ítélettel mutatott rá a nagy Rafael, midőn azt mondá Dürerről, ki madonnáinak és apostolainak mintaképeit Nürnberg patriciusairól s leányairól vevé (innen van sokszor nagyon is philiszteres kinézésük): „Valóban, ez ember (Dürer) mindnyájunkat felülmulna, ha — mint nekünk — szemei előtt lennének a művészet remekművei.“

Mellékelt képtünk Dürer saját olajfestménye után készült, melyet a művész 1500-ban élte 29 éves korában tükörről festett magáról. A kép jelenleg München képtárában van s Dürer minden arcképe közt legismertebb, legnépszerűbb. Mennyi emlékedtség van e férfias vonásokban, mennyi nyugalom és szemekben, mennyi költészet e képen! E homlokot a művészet geniuusa illette csókjával, ez arcz vonásaiból az alkotó szellem sugára tör elé, e szemek a lángész tükrei. — Illő, hogy mi is egy por-szemmel járuljunk annak emlékéhez, kit más nemzet nevez ugyan magáénak, de ki a mi vérünkől való vér. E férfi nemcsak az övék vagy miénk, hanem az összes emberiségé, mindnyájunké. „Művész hazája széles e világ!“

T. L.

A leány az alvilágban.

— Uj görög népmesé. —

Bizonnyal legjobb dolga van A hegynek és mezőnek; Nem fogja bú Cháron *) miatt, Cháronnal nem törődnek. Nyáron táplálnak nyájukat, Télen hó ad reá mezt.

Három vitéz tanácskozott, Miként törjék fel Hádeszt. Májusban, moadá egyike, Jobb nyáron, szolt a másik; Őszel, mondá a harmadik, Mikor a szőlő érik.

A Hádeszben közéjük lép S így szolt egy szöke lányka: „Oh vigyetek el engem is A drága felvilágra.“

„Az nem lehet, ruhád suhog, Susognak fűrdi lányom,

Czipőid is csikorganak,

Majd észrevenne Cháron.“

„Ruhámat inkább elvetem,

A fűrtömet levágom,

Czipőimet is ott hagyom

Alant az alvilágban.

Jó emberek, oh vigyetek

El engem is a földre;

Hadd láthassam anyámat ott,

Miként hull értem könyje;

Hadd lássam meg testvérimet.

Mint hull szemüknek könyje.“

„Szegény leány, fivéreid

Tánczolnak ritka hévvel,

Anyád pedig, szegény leány,

Az utcasarkon trécsel.“

Erődi Béla.

*) Agg sajkás, ki a megholtak lelkeit az alvilágba (Hádesz) szállítja. E. B.

munkákban nem az irodalmi és aesthetikai szempontot kell a legfőbb gyánadt tekinteni, hanem az életrajzot és a korfestést, s erre nézve most már, a jelen négy kötet által nagyrésztben segítve s még kiadatlan, de már kéznél levő adalékokra is tekintve, oly teljességet birjuk az anyagnak, hogy Toldy Ferencz méltán mondhatja a negyedik kötet előszavában: „Ez önletrajz, valamint a Hattyúdál, 1809. és 10-ben hitveséhez írt s e kötetben foglalt levelei, az e kiadásból kiszorult egyéb levelei és naplójának segédelmével — ha ezek még megjelenhetnek, — hozzá véve munkáit, s ezek közt értekezéseit is, ma-holnap részletes s az egész embert előállító életirat fog készülni.“

A harmadik kötet néhány, valószínűleg nem eredeti, hanem francia, német s talán olasz után, nagyrészt irály- s irói-gyakorlatul készített idyllen kívül, melyek, „Magyar Thalia“ gyűjtő czim alá vannak foglalva s Kisfaludy akkori (1790 körüli) magyar prózáját igen előnyös színben tüntetik föl. — egy nagyobb terjedelmű, bár be nem fejezett regényt tartalmaz, levelekben. „Két szerető szívnek története; eredeti levelekben, a mult francia háborúból“ e czimtel adta Kisfaludy a kisérletnek. „Nagy jelentőségű nygys mint életrajzi adalék, ugyis mint irodalmi mű“, mondja róla Toldy, ki a következőkben adja elő e mű keletkezéséről s „Himfy Szerelméi“-vel való összefüggéséről a maga kétségtelenül alapos véleményét.

„Kisfaludy 1796-ban a testőrségből, egy rozszakarója vádlásai miatt, a hadsereghez tétetvén által, mielőtt Olaszországba ezredéhez indula, megfordult még egyszer Zalában, hova őt főképp Szegedy Róza látásának vágya vonzotta, kivel 1795-ben a badacsonyi szüretben megismerkedett volt. Hídegséget vélt észrevenni maga iránt a szeretett leányban, mely változásnak okát a testőri kartól, megérdemeltnek tartott, elmozdításában keresvén, mélyen elkeseredve hagyta el hazáját, s eltökélte magában elveszni a világ zavarjában, a véres harcokban. Szívének ezen helyzetet, valójának ezen felingerültséget tevő ötet indulatot és termékeny költővé, a mi „Himfy Szerelméi“-ben sok helyen kitetszik. 3 évig maradván külföldön, hol mind az 1796, mind a 98—99-ki háboruban részt vett, „dalait többnyire magános sétálás és lovaglás közben költötte“. E dalok, midőn Rózával 1799 elején a rég megszakadt viszonyt ismét és szerencsésen megújította, kétségkívül már nagy számban készszen álltak; azonban ezek csak egyes képek voltak fájdalmas életének: *ő egy nagyobb és összefüggő műben akarta megörökíteni szive történetét, midőn az, oly boldogító kifejlést nyert. S im, mint kész regény úgy fekkd az előtte, saját és kedvese leveleiben: csak ezeket kelle összeállítani, helyenként holminek, az összefüggés érthetőbbé tételét végezt, beszövése által kiegészíteni, tán törteni is, mi az irodalmi műben szükségese nek nem látszott, s a percz sugallásait gondosabban irányozni. Hozzá látott, és első, 1798. szept. 21-kén kelt gmundeni levelével kezdvén szerkesztményét, azt folytatta az 1799. jun. 14-én kelt XXVII. levélig, melyet be sem fejezve, megszakad a kézirat. Végig folytatta-e, hazajövelele perczéig, a szerkesztést, és csak a tisztázással nem haladt tovább? ki tudja? De nekem ugyan ugy látszik, hogy a talán két harmadig vitt átdolgozással csakugyan felhagyott, ki levén addig jóformán merítve minden, mit ő és Róza egymásnak, érzéseik és önmaguk ismertetésére mondhattak — a többi csak hadi híreket érintő s a sovárgott viszontlátás és egyesülésre vonatkozó, tán kevésbé változatos tartalom lehetett. S e*

felbennhagyott tervet válthatta fel ama másik: dalai és énekeiből, a fonal kitüntetésére némelyek közbeszövéssel, egy léteges egészet kerekíteni ki: s ekép a levélregényt egy dalregénnyel helyetteszni. Így lettek a „Himfy Szerelméi“ jelen alakjokban.

Igy tekintve a két szív történetét, nem lehet tőle érdekeltégünket, sőt részvétlünket megtagadnunk. De van annak absolut irodalmi becsé is. Az, a mit mesének nevezzük, néhány sorban adható. Bodorfi Imre (Kisfaludy) elszánja magát Lizának (Szegedy Róza) irni, s ha már szerelmét nem, csak barátságát kéri. A levél nem jut kézhez, s így válság nélkül maradván, egy második levél már csak azt kérde: vette-e Liza az elsőt, vagy nem. Liza válasza, szorosan a kérdésre felelve, csak az, hogy nem. Időközben Imre hirt vevén, hogy az imádott már jegyben jár, Liza annak kétségbeesett levélre nyíltan visszautasítja e feltevést, és szintannyi női tartalékkal mint határozottsággal érezteti kegyét barátjával: de a heves kérdező csak eszót: „szeretlek“ várván, nem fogja fel az emelkedett lelki leánynek előtte kétes nyilatkozatait, míg ez, most Imre első, eltévedt levélét vevén, nem késik vallomásával. A kérdés meg van oldva. S ezzel vajon megszünik-e az olvasó érdekeltisége? Ellenkezőleg, csak most lesz az élenk és hatalmas, midőn az indulatot szeretőről a szenvedelmét, hidegkörnyezete előtt rejtteni tudó, mély női szívhez fordult. Innen kezdve csak belső mozzanatokon perdül le az egész: de egyszersmind itt tárul fel e két kiváló kebel egész gazdagsága: az „Uj Heloiz“ a háboru veszélyei, a család szándékai, Liza komornája és biztosa, visszaemlékezések az első találkozásokra, Imre egész ifjusága (igen becses kiegészítése Kisfaludy Önéletrajzában) stb.; mindannyi tárgyai a kedélyes, az érzékeny, a kellemes társalkodásnak, melynek lélektani érdekessége soha sem enged lankadnunk figyelmünkben. — Ismétlem, hogy „A két szív történetét“ valóban váltott levelek szerkesztményének tartom, ezt kivált a Lizára érteve.

A fenebbiekben eléggé ki van tüntetve a mű irodalmi értéke is; még sem felesleges ide igtatnunk, mit Toldy annak különösen nyelvéről mond.

„Nem hagyhatom Kisfaludy regénye prózáját sem érintetlenül, mely egészen új oldalról tünteti fel Kisfaludyt, t. i. úgy mint azon időben a költői próza mesterét, Kazinczy és Kármán méltó és szerencsés vezetőrsát. A nyelv teljes mértékben rendelkezésére áll, melynek eredeti egész kincsét birja, s azt új szépségekkel gazdagítja; s míg Kazinczy azt idegen virágok átplántálásával szepíté, ő abból magából fejt ki minden szépséget, melyre azon időben képes volt. Kérdés, mily fordulatot vesz vala nyelvünk aesthetikai fejlődése, miképen hat vissza magára Kazinczyra is, ha Kisfaludy mint prózáiró folytatja működését. Számptalan kifejezéssel és fordulatokkal találkozunk nála, melyek ma már nem újak, de Kisfaludy előtt nem használtattak. Nyelvtani hiba is gyéren emlékeztet korára, egy-egy vidékiség az akkor teljesen még meg nem állapodott irodalmi nyelvre.“

A negyedik — s ezuttal utolsó kötetet Kisfaludy Sándor, „Önéletrajza“ nyitja meg, saját kézírásából híven adva. Ez irat ugyan az életrajzi adatokra nézve nem kimerítő, sőt a Toldy magyar költészeti kézikönyvében adott életrajz adatait elfogadva, azok kiegészítésére szorítokzik. Ezeket kívül e vallomásokból a költő életének több fontos mozzanatáról értesülünk, még pedig leginkább olyakról, melyek mivelődése menetére, irodalmi fejlődésére, nemzetiségi és politikai

működésére, általában *önjellemezésére* vonatkoznak. S valóban, éreszben megbecsülhetlen adalék az, egyik legkitűnőbb írónk életéhe.

Többi közt egy barátjához írt levelét is szövi Kisfaludy ez életrajzba, melyben eltökélését iróvá lenni, adja elő. A testőrségtől a rendes hadsereghez áttett fiatal tiszt, ezredéhez Erdélybe utazik. Nagy-Váradról, hol magyar vendégszeretettel fogadtattott, szivszakadva válik meg. A Királyhágón hazafias érzelmek s nemes ábrándok töltik el, melyeket költőileg ír le. Az első faluban, hol meg kelle hálnia, megdöbbenve tapasztalja, hogy csupa oláhus laknak, s egy lelket sem talál, ki magyarul értsen. „Bűmban, írja, nem is tudtam aludni. Átalában, végig utazván most Magyarországot, és összehasonlításom után több tótot, svábot, oláhus, németet találván, mint tiszta magyart, — s ugyan azt találván Erdélyben is, elajdultam: vége, gondolám, a magyar nemzetnek, mely már csak egy áll fenn, mint egy hajdan erős, felséges várnak, most az idővész által naponként fogyton-fogyva dőledező, hulló, s végre egészen eltűnő romladéka! — S ezen szívet szaggató órámban, itt Kolozsvártot, hol még rokon magyar sziveket leltem, eltökéltem magamban: hogy én, szegény magyar nemes ifju, de azon régi igaz magyarok ivadéka, kik a magyarnak itt hazát szereztek, és egy nagy, dicső nemzetet állapítottak, homályomba rejtezve, akár mint katona, akár mint egyszerű polgár, szívem véréből, hazafiai érzelmimből, mint a se-lyembogár gyomrából, egy fonalt fonok, melynél fogva veszni indult magyar nemzetiségünket, magyar nyelvet, érzés és írás által, ha csak kevés idővel is tovább életben tartsam. Magyarul fogok írni, és csak a szivekhez szólni; — mit? miként? — magam sem tudom még. Hogy talán czélotomat elérem, azért gondolom, mivel az én szívemre is nagy hatással munkáltak eddig irt jobb magyar elmémiveink.“

Nem kisebb érdekűek Leveléi (számra 55.) hitveséhez, az 1809—10. évi insurrectió korából. Első rangu forrás-becsű adalékok. Nem nyujtanak ugyan kész történetet; és nem pótolják azon okmányozott történeti munkát, melyet Kisfaludy a nádor felszólítására Ferencz császár számára németül írt, s mely még eddig nem került elő, de mely, ha valaha fényre jőne is, megtartandják a percznek e sugallatai is becsőket, nemcsak egyes adataikkal az insurrectio bel állapottairól s a háboru folyamatáról, a nádor viselkedéséről és eljárásáról, hanem, és főleg, a sereg hiányait, bajait, hangulatát, a történetről való közvéleményt, a nádor s az udvar és udvari párt viszonyát néha egy-egy vonással felvilágosító helyeikkel, s az előadás azon friseségével, mely az események kellő közepébe helyezett férfunak ez események alatt keletkezett hiradásain és nyilatkozatain megérzik.

Ezekhez, — mondja Toldy, — tárgyi rokonságánál fogva, hozzá csatlakozik írónk *Nyílt Levele Kossuth Lajoshoz* 1843-ból, melyben a sokkép vándolt, gunyolt, sőt épen a haza, és különösen a „Pesti Hirlap“ híres szerkesztője által is méltatlanul elítélt 1809-ki nemesi felkelésnek védelmére kél.

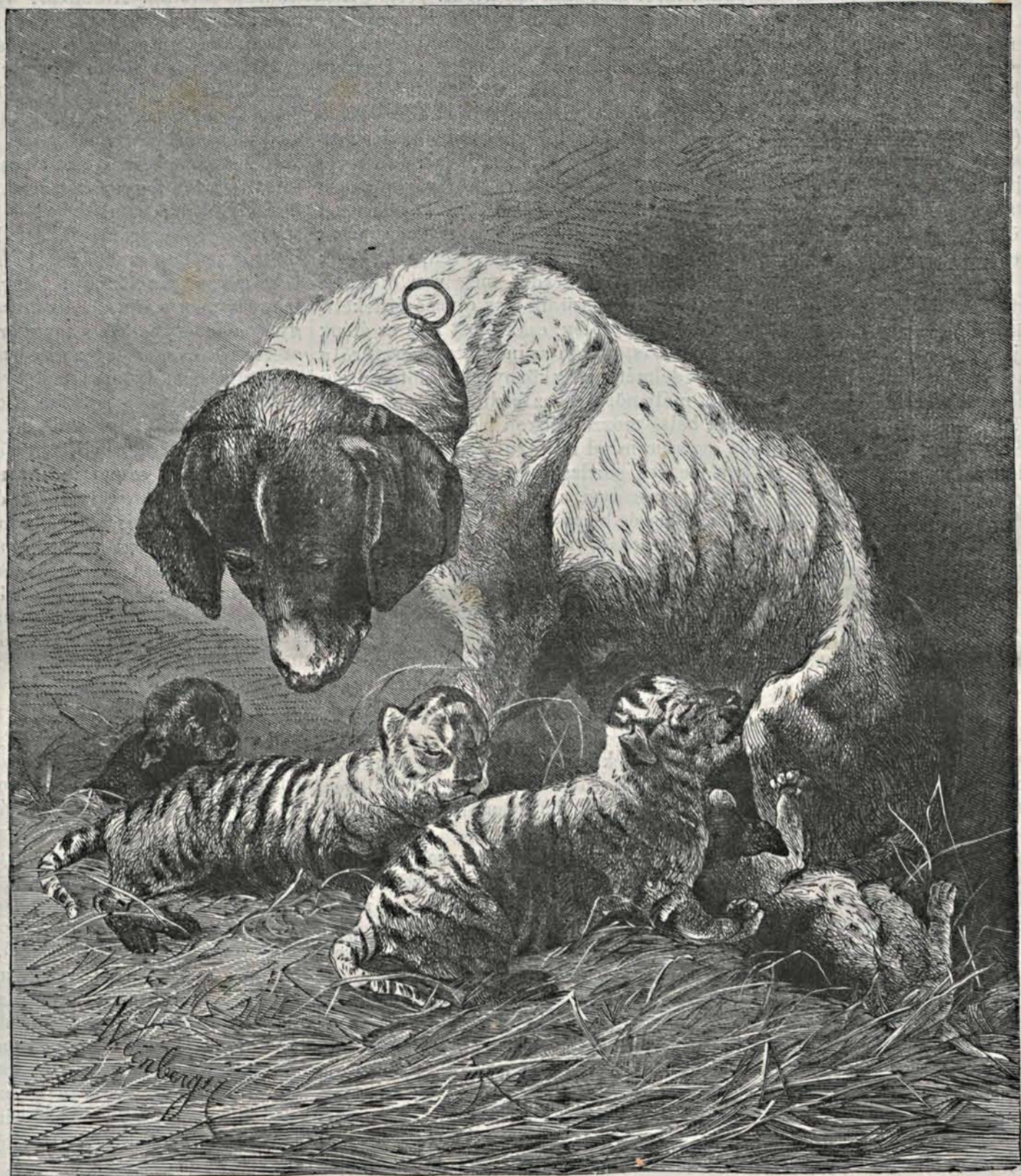
De elég volt ennyi, hogy olvasóink érdeklődését e kötetek iránt felébresszük, ha ugyan Kisfaludy Sándor nevének — hatása fénykora után félszáz évvel is arra szükségé van. Mi a munkának nagy kelendőségét már csak azon az okon is ohajtnunk, mert ettől van feltételezve a még hátralevők közrebo-csátása, mint a nagy érdemű kiadó (Toldy Ferencz) eme sorából látható, melyekkel az utolsó kötet előszavát bezárja:

„E negyedik kötetet egyelőre bezárom.

Kisfaludy Sándor Hátrahagyott Munkáit. A közönség lelkeségétől függ, jön-e még két kötet, hogy teljesen birjuk Kisfaludy maradványait, vagy legalább azokat, mik jelenleg birtokomban vannak."

A tigris és dajkaja.

Pár hónap óta egy sajtósági, ritka természeti tünemény tartja lekötve a drezdai kíváncsiságát. Ugyanis az ottani állatkertben, mely méltán foglalhat helyet az első között Európában, a szép nagy királytigris ez év márcziusának 22-én ismét megfiadzott, három csinos eleven tigris-kölyökkel.

Tigris kölyköket szoptató kutya a drezdai állatkertben.

ajándékozván meg az őt fogva tartó intézetet. Azért mondottuk, hogy ez évben ismét, mert már ötször fiadzott meg a rengetegek e hatalmas királynője, mióta fogságban él, úgy hogy ezóta egész tigris-csorda birtokában lenne a drezdai állatkert, ha mind életben maradnak. De arégrebben született apró tigrisek közül egyetlen egyet sem tudtak életben megtartani, mert a tigrisanyának soha sem volt teje, hogy szoptathatta őket. — Az állatkert főradhatatlan igazgatója mindent elkövetett, hogy az újonzzülötteket a kora haláltól megóvja; az oroszlanok, medvék, pumák s más efféle vadállatok tenyésztése az intézetnek rendszeres és természetesen igen jövedelmező üzletévé vált, s csakis a tigrisekkel nem tudtak boldogulni sehogys, annál élénkebben ohajtották tehát az igazgató törekvéseinek sikerülését. Ez tett is kísérletet minden kigondolható tápszerrrel és eszközzel: nyósten kutyaikkal, kecske- és tehéntejjel, szoptató palackokkal, kanalakkal és fecskendőkkel, de nem használt biz a semmit; a gyámoltalan állatkák néhány nap múlva elpusztultak. Schöppf-öt, a drezdai állatkert igazgatóját e sok sikertelen fáradozás sem rettenté vissza föltett szándékától.

Mikor legújában hatodikszor is közeledni vélte a tigris-anya válságos idejét, nyilvános lapokban fölszóllítá a fiadós kutya tulajdonosait, hogy nem lennének-e hajlandók egyet a születendő tigriskölykök szoptatása végett az állatkertnek ideiglenesen átengedni. Egy uri ember Langebrückben vadászskutyáját ajánlotta föl az említett „közözletre.“ Most már csak az volt a kérdés, hogy vajjon a kutya hajlandó lesz-e a szokatlan anyaságot elvállalni? A kutyanak Drezdába vitele

az egész kísérlet eredményét szerfölött kérdéssé tette volna, s így hát a két fiatal tigris mellett a próba-utrá indítani (a harmadikat valóságos anyjánál hagyták,) pompásan bepakolva egy kosárba és melegítő üveggel ellátva Langebrück felé. Az eredmény teljes volt; lehet, hogy a kutya kilencz kölyke helyett, melyekből csak is kettőt hagytak meg neki, kárpótlást akart szerezni, vagy tán az is lehetséges, hogy valódi vonzalmat érzett az eseten, bozontos apróságok iránt, elég az hozzá, hogy a tigriskölyköket azonnal adoptálta és szoptatni kezdte őket.

A „királyfiuk“ is a lehető legjobban érezték magukat új anyjuk emlőin.

Most hát a főbaj el volt hártva és a tigrisek visszazállítása új dajkáikkal együtt igen könnyű szerrel ment végbe. Nagyobb biztonság okáért a kutya birtokosa is velök ment Drezdába, hogy az állat könnyebben hozzá szokhassék az új állathoz.

Ez is nagyon szépen sikerült, s most már a tigris-dajka hetek óta lakik csecsemőivel a ragadozó állatok épületének egyik külön kamrájában és ott fogadja a bámészkodó drezdaiak sűrű látogatásait.

... Nemde gondolkodóba ejti az embert ez a kép, ha szemben vele ott látja azt a másikat, a hol magát a teremtés urának nevező ember gyilkolja saját testvéreit; s itt látja, hogy az értelmetlen állat mily valóban nemesnek mondható önfelelődozással táplálja emlőjével a más gyermekét.

S. L.

A vérontás Párisban.

A lefolyt francia-porosz háboru borzalmas jelenségei valóságos béke-idyllek azokhoz az irtózatosságokhoz képest, a mik utóbb Párisban történtek.

Mintha csupa Kainok élnének ottan, a kiket arra kárhóztatott a végtet, hogy testvéreiket gyilkolják.

Az egyes jelenetek, száz közül egy, a mikről a lapok említést tesznek, megfagyasztták az ember szívében a vért s ohajtani kezdí, vajha farkasnak született volna, mely csak éhenhaló-félben meríti fogait megsebesült farkastársa husába.

A miket az angol lapok írnak — pedig ezeknek nincs okuk nagyítani a borzalmasságokat, fájdalommal töltenek el minden ember szívet. A kegyetlenségnek e fokáról fogalmunk sem lehetett ez előtt.

A Luxemburg-palota gyönyörű kertjei, a Pantheon közelében, szomorú, vérfagyasztó, jeleneteknek voltak tanúi a versaillesiak bevonulása után.

A fölköket százával fogdoszták össze a győzelemittas kormányhú csapatok, s az ilyen szerencsétleneket azonnal vagy a Luxemburg-palota kertjeibe, vagy pedig a La Roquette börtön zárt udvaraiba hurcozták, hol egy fal mellé sorba föllítva elbizakodott legyőzöök által minden kihallgatás vagy előleges vizsgálat nélkül fölbövezték.

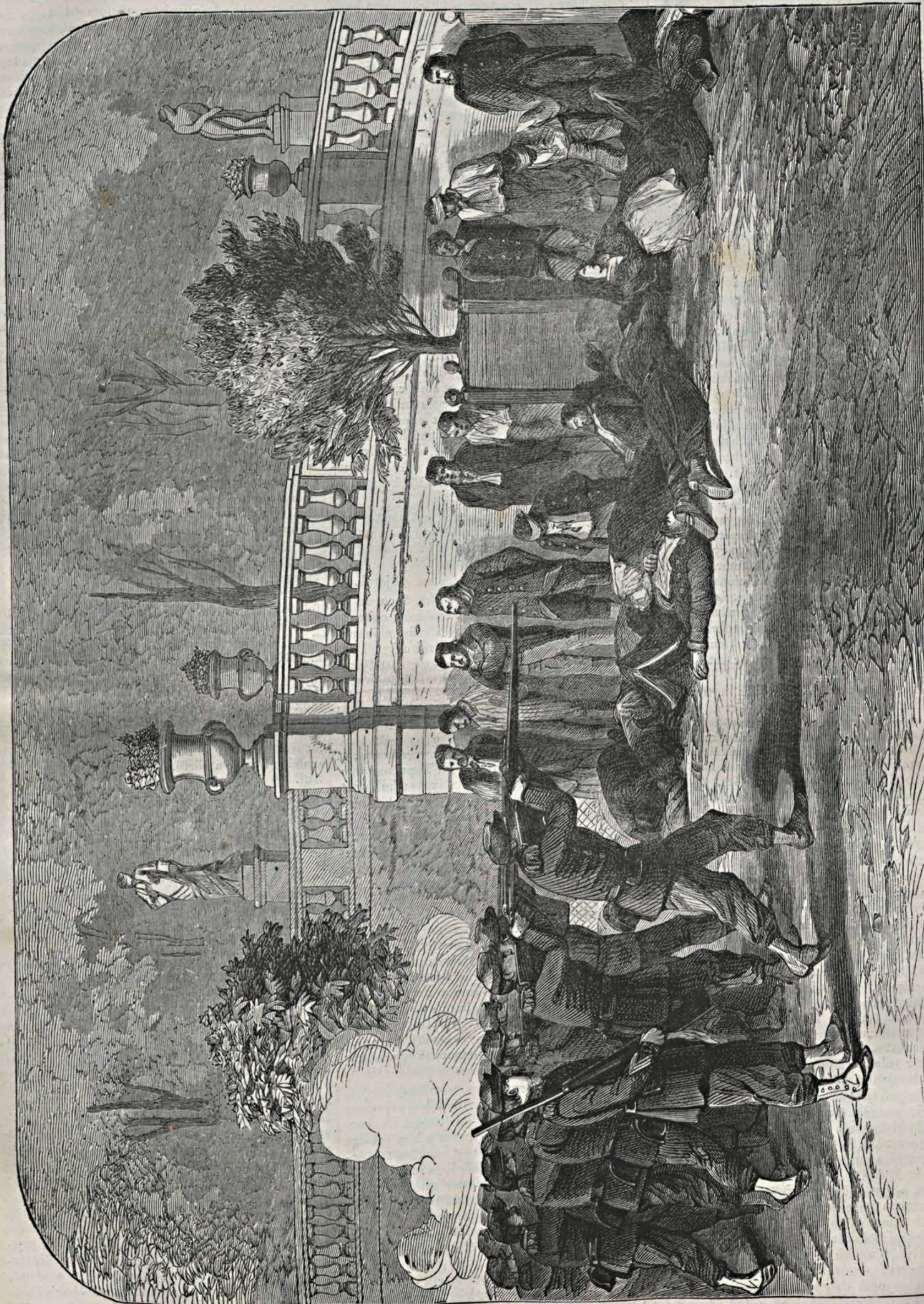
Az ádáz bosszu e százalomraméltó áldozatai között nem csak egy számu nő is voltak.

A Luxemburg-palota kertjeit, a Szajna balpartján, igen jól ismerhetik Párisnak idegen látogatói, mert e hely valóban egyike

leglátogatottabb és legkedvesebb sétateli helyeinek. A kertek jókora nagy terét mindenütt fák, bokrok és virágok borítják, a legizlésesebben beosztva és elrendezve; a nagy gesztenyefa sétány, mely az observatoriumhoz vezet, a kertek legszebb pontját képezi.

A palota, melyet Medici Katalin királyné emeltetett, három századdal ezelőtt, a florenzi „Palazzo Pitti“ mintájára, a „directorium“ gyűlhelye volt, mely az első nagy forradalom alatt néhány évig a köztársasági Franciaországot kormányozta. Később I. Napoleon császár uralkodása alatt a senatus vette igénybe; Lajos Fülöp kormányja alatt meg a peerek kamrája székelt itt, míg III. Napoleon alatt ismét a senatus foglalá el. Termei és csarnokai terjedelmesek és nagyszerűek s igen értékes képtárt foglalnak magukban — ha ugyan még most is megvannak.

volt az egykor oly ragyogó világáros egyik leglátogatottabb és legkedvesebb sétateli helyeinek. A kertek jókora nagy terét mindenütt fák, bokrok és virágok borítják, a legizlésesebben beosztva és elrendezve; a nagy gesztenyefa sétány, mely az observatoriumhoz vezet, a kertek legszebb pontját képezi. A palota, melyet Medici Katalin királyné emeltetett, három századdal ezelőtt, a florenzi „Palazzo Pitti“ mintájára, a „directorium“ gyűlhelye volt, mely az első nagy forradalom alatt néhány évig a köztársasági Franciaországot kormányozta. Később I. Napoleon császár uralkodása alatt a senatus vette igénybe; Lajos Fülöp kormányja alatt meg a peerek kamrája székelt itt, míg III. Napoleon alatt ismét a senatus foglalá el. Termei és csarnokai terjedelmesek és nagyszerűek s igen értékes képtárt foglalnak magukban — ha ugyan még most is megvannak.

Kommünista foglyok kivégezése a Luxemburg-palota kertjében.

másutt, hol ez közbirtok. Youngnak s Kimballnak legalább is van 50-50 gyermeke. Minden ház tele látszik lenni. Bármerre tekint az ember, mindenfelé szoptató nőket lát, bárhová mennek 2-3 íbélbe való gyermeket mutatnak be.

Ez a völgy a kis bakbák hazája, 20 gyermek rendszer szám egy családnál.

Egy kereskedő, azon kérdéseinkre, hogy hány aprósága van, nem tudott rögtön felelni, iróasztalából elővett egy könyvet, a melybe fel volt jegyezve. Egyik nője, — a szokásos csecsemővel keblén — feddő tekintetet vetett reá tudatlanságért, de tény, hogy e 33 éves pátriárka, könyv nélkül nem tudta maradékainak teljes számát megmondani.

Az Izrael szaporodását tüzték ki feladatuk. De ez száz évig sem tarthat így, a nő-hiány miatt.

Mózes, a közel vérrokonok közti házasságot megtiltotta. Mahomed követőit csak 3-4 nő tartására szorította. A mormonok erre csak nevetnek, és Ábraháma utalnak, ki fél testvérét Sárát vette nőül, sőt Ábrahámon istul tesznek. Azt hiszem, hogy családi életüket az indiánok Wigwamjából vették, épen mint a mandanok, 3-4 testvért is nőül vehetnek, a nagynénét és hugát, az anyát és leányát. Hitök szerint a vérferdtetés büne nem létezik. A ki megteszi, azt elvehetik. Ismert dolog, hogy férj és nő között igen gyakran közelebbi vérrokonok léteznek, mit az amerikai törvények megengednek. Mindennapi esemény, hogy a szent két nő-testvért vesz el, vagy testvére özvegyét, sőt gyakran anyát és leányát. Wall nevű szent mostoha nővérét vette el, az Ábrahám példáját hozván fel. Utahban van egy család, hol anya, leánya és unokája ugyanazon egy férfinak voltak nőjei.

Engedély nélkül a szent csak egy nőt vehet el, ehhez emberi joga van. De a többiekért a proféta engedélyt kell megnyerni.

Tudja Young, hogy mily nagy hatalom van az által a kezében, s e szenvedélyes társaságon vashatalommal uralkodik. Minden új nő eljegyzésére új engedély kívánatik az égtől, és ezt is Young által eszközölthetik, az ő hatalmában van megáldani a földet, és a mennyország kapuját megnyitni. Ha ő azt mondja, hogy *igen*, úgy megvan a házasság; ha *nem*, szava ellen senki sem tehet.

A mormonoknál a soknejűség nem jog, hanem isteni kegyelme. Jelenleg meghasonlás van a felekezet közt. Vannak szentek, kik a soknejűség ellen beszélnek, csak Kaliforniában 20,000-en vannak, kik azt állítják, hogy Józsefnek egy felesége volt Emma, és József is csak a szellemi felelőségeket emlegette. A másik fél azt erősíti, hogy halála előtt pár hónappal József az isten szóbeli kijelentése következtében, több nővel eljegyeztette magát, de nem saját kivánságából tette, mert azokat a nőket neki az isten adta. — Ha erre bizonyos adat volna, minden vizsály megszűnnék, mert a mit József tett: az erény és szükségesség. Miután a mormon azt hiszi, hogy az egyneji férfi az égben nőtelen angyal lesz, az isteneknek csak cseléje, tehát érdekükben áll a József soknejűségét bizonyítani. A Brigham Young családjában 3-4 aszsonyt is fölmutatnak, hogy ezek a József özvegyei és köztisztelt tárgyai. — Young azt állítja, hogy ő 12 nőt jegyezett el Józsefhez, ámbar egyiknek sem volt tőle gyermeke. En azt hiszem, mondja Dixon, hogy nem József, hanem Young a soknejűség alapítója.

Az eljegyzés kétféle: földi házasságra való, a mi együttesléssel jár, — és mennyországi életre való vagy örökös eljegyzés. Ehhez képest az eljegyzési szerződés is kétféle; egy bizonyos időre, vagy örök, azaz: a férfi nejét ez életre veszi, mint mások, de a jövő életre is megkötött.

Ebből aztán az következik, hogy az a nő, ki csak az életre van eljegyezve, meg férje életében választhat magának menyeyt, mert a mormon nőnek ép olyan joga van menyeyi völegényt választani, mint a férfiak földi menyeyaszonyt.

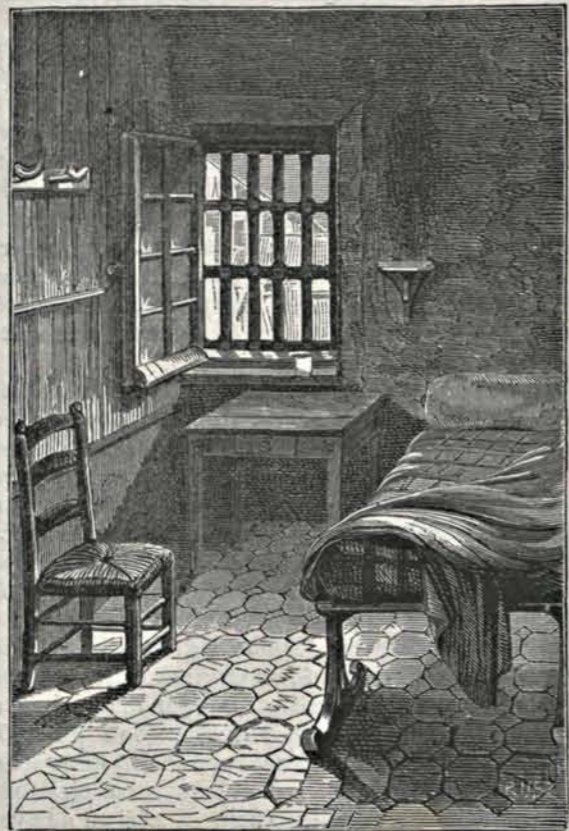
Természetes, hogy ez sok különös kérdésre ad okot. Hogy az örökkévalóságra eljegyzett nő személye felett, minő joga van a két férjnek? —

De ez eljegyzése is a proféta helyeslése, engedélye és szentesítése járul.

E viszonyok felett titokszzerű homály borong, melyen nehéz keresztül hatni.

Nézünk már most, hogy a nőkre minő látható következménye van a különös társadalmi és családi életnek. — Ha a férfiak szavának hitelt lehetne adni, ők azt állítják — hogy nejeik elgedettek, a Sára és Ráhel példáját örömmel hallgatják.

Első nejük levén a három feje, ezek önkényt magukra vállalják, hogy férjeiknek szép ifju le-

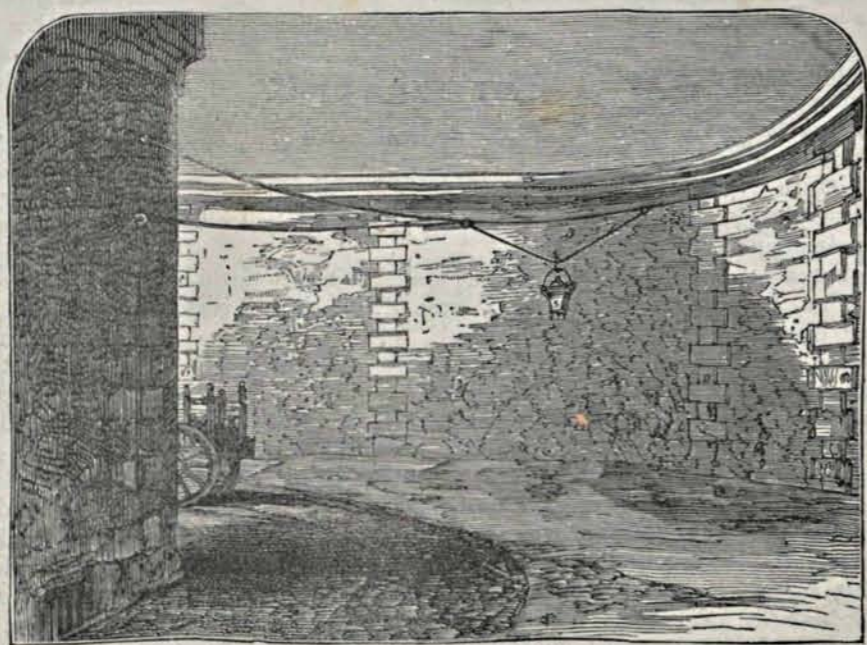

Czella a Roquette-fogházban.

ányokat válaszszanak ki, s egy-egy új Hágárt büszkén vezetnek férjeik karjai közé.

Hitem szerint a mormon vallás nem nőknél való. Legalább a mi társadalmi fogalmaink szerint helyzetök igen lealázó.

A nők ritkán mennek társaságba. Az üres sötányok, verandák, s még irtesebb ablakok és ajtók, inkább jelzik a török hárem féltékenységét és alárendeltségét, mint a keresztény családis élet vidámságát és szabadságát.

A Roquette-fogház udvara.

Szokásaikban igen sok olyant találunk, mi a mi fogalmunk szerint sérti az illemt és erkölcsöt, s a legszelidebb indulatu embereknél is feldulhatja a családi boldogságot.

Ily viszonyok között lehet-e bizalom, s hol bizalom nincs, lehet-e boldogság?

Még a férfiak is ritkán látogatják egymást, s nejeikkel látogatást tenni még ritkább dolog;

Mert hol a többnejűség a törvény, ott az elzárkózottság a divat. Már pedig ha a nőket a társadalomból kizárják, ez által szellemi lát-

körük elborul, értelmök megnehezül, érzelmök eltompul.

A kölcsönös társalgás mindkét nem értelmét fejleszt s nemesíti. A mormon nők a társalgás gyakorlatából egészen kijöttek. Egy ebédfeletti könnyű beszélgetésben sem tudnak részt venni.

A nők általában véve igen egyszerűen, majdnem szégyényesen öltözködnek, magukviselése csúndos, félénk és alarendelt; nagy nyugalomok természetellenesnek látszik, — mintha minden életet és vidámságot kiprédikáltak volna belőlök. Még mosolyuk is oly bágyadt s erőltetett.

Igen korlátolt nevelésben részesülnek, ugyan ezért kevés dolog érdekli őket. A gyermeknevelés és gazdasszonyágban kitűnök.

Rendesen félénkek és ügyetlenek; ha látogató megy, úgy hozzák be őket a szobába mint nálunk a gyermekeket, pár percze bemennek, köszönnek, kezét adnak, s aztán eltűnnek, mintha nem éreznék magukat a társaságban otthon.

Csak a syriai sátrok alatt felöltött nőknél lehet ily nagy bátoratlanságot képzeln.

Itt a nő nem uralkodik. Az asztalhoz sem ül le rendesen, s ha férje mellett mégis helyet foglal — nem a főhelyen, csak lejjebb. Átalában a nő hatásköre inkább terjed a konyha-, kamra- és gyermekszobára, mint az ebédlő és társalgó teremre.

Mélyebb vizsgálatból láthatjuk, hogy ez sokáig nem tarthat így; a férfiaknak nincs igazok, a mormon nők nem boldogok, borult arcaikon elégedetlenség ül. Irigység, félelem, bizalmatlanság gyötri őket.

Az érzéki gyönyör itt lent, s a menyeyi királynység ott fent — nem elégti ki a lelket.

Elégedetlenségök már több helyt kitér, igen sok leány megtagadta az engedelmességet, és ily viszonyok között nem akarnak férjhez menni. Inkább egy férj sem kell, mintsem hogy ily lealázó helyzetök legyen.

A mivelődést nem lehet elzárni az emberektől, már pedig ahhoz, hogy a mormon vallás még ezután is terjedjen — nagy butaság kívántatni!

Sámi Lászlóné.

A La-Roquette-fogház.

A legszomorubb háza Párisnak a La-Roquette-börtön. Ide szállítják a halálra ítélteteket s közvetlen a fogház előtti téren végzik ki őket. Köröskörül magas épületek állanak s egymásba fonódó fák összefonuló lombjai akadályozzák a kilátást. Benn az épületben sötét, tompa vízhangú tornácok, folyosók, fel s alá vezető lépcsőzetek s börtönosorok váltogatják egymást. A börtönök fala sárgára van festve, a világosság egy magasnak fekvő rostélylyal elzárt ablakból szivárog a szobákba, melyekben egy kemenczénél, egy ágynál s egy-két széknél több butorzat nincs.

E szomorú ház a Commune és a versaillesiak uralma alatt volt a legszomorubb.

A Commune tagjai ide szállították, a kik gyanuba estek az ő szemükben, s itt voltak elhelyezve a kezesek, kiket kivégeztek. Ezek közt volt a párisi érsek, Darboy is.

Egyik képünk épen azt a csel-lát mutatja, melybe az öreg főpap elzárva volt. A börtönőr saját matraczát kölcsönözte oda az érseknek s még más módon is igyekezett enyhíteni fogságát, mely apró figyelmekért az érsek igen hála-nak mutatkozott, s akkor is öré-ly társalkodott, mikor a fölkelők előszóltatták. Az érsek kivégzésének módjáról még most sem tudhatni semmi bizonyosat, mert a fogház összes őrizete tagadja, hogy abban részes lett volna.

Másik kis képünk azt a tért tünteti elő, a hol a tömeges kivégzések történtek. A rémjelenetek leírását egy másik cikkünkben találhatja az olvasó. Ily jelenetek színhelye volt az a szűk puszta tér is, melyet képünk mutat, s melyen a halálra szánt áldozatokat fölállították egy csomóba s mitrailleurokkal, puskákkal és revolverekkel addig lödöztek rájuk, a mig csak élő embert láttak köztük.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 26-ik számához 1871. jun. 25.

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

* t. (Jog- és államtudományi folyóirat) czimen a „Jogtud. Közlöny” 24-ik számának mellékleteül egy 13 ivnyi füzet küldetett be szerkesztőségünk-höz. E folyóiratnak, mely évenként négy (3 havi) füzetekben fog megjelenni, szerkesztője egyetemünk jeles tanára, országgyűlési képviselő Hoffmann Pál; czélja a jog és államtudományok terén a kor színvonalán álló, tudományos czélú szakirattal gazdagítani e tekintetben teljesen meddő irodalmunkat. Egy ily folyóiratnak szükség-e, különösen a némileg ez irányban is hézagpótló „Budapesti Szemle” elöggé nem sajnálható megszűnte óta — mind érezhetőbb lett. Hazánk törvényhozása a nagy kodifikáció küszöbén áll, napi lapjaink pártérdekének szolgálatka, a tudomány és gyakorlati itélet objektív bírálata nem talált nyilatkozásra alkalmas közegyet. Jogtudományunk pang, hiányzik a centrifugális erőket összekötő kapocs — a czél és érdeke egysége. E hiányon szándéka az új vállalatnak segíteni. Hoffmann tr. mögött, mint programmszerű előszavában írja — az ifju tudományos erők phalanxa áll, s az első szám is legjobb reményekre jogosít. Jeles erőktől jeles dolgozatokat közöl valódi tudományos szempontból és eszközökkel. Kívánjunk sikert az új vállalatnak s reméljük, hogy jogászaink, sőt mivel közönségünk is, támogatni fogja az új vállalatot, melyre hazánk jelenlegi viszonyai közt a legelőtérre szükség volt, mely hazánk tudományos haladásának, sőt törvényhozási és gyakorlati érdekeinek is nem csekély emeltyűjével szolgál. E folyóirat előfizetési ára egy évre 4 ft, a „Jogtud. Közlöny” előfizetőinek 2 ft. A kiállítás csinos, dícséretre válik a kiadónak, ki aligha indította meg e folyóiratot, nagy anyagi haszon reményében, — nálunk nem ily vállalatok azok, melyek jól „kifizetik magukat.”

(Az országos magyar statisztikai hivatal) által kiadott, Hivatalos Statisztikai Közlemények IV-ik évfolyamából egyszerre két füzet — helyesebben két nagy kötet — jelent meg, melyek közül mindenik önálló czimmel is bír. A 1-ső füzet „Magyarország és Erdély 1869. évi aratási eredményei” tartalmazza s 24 ivre terjed. A statisztikai hivatal által beszerzett adatok alapján dolgozta Duká Marcell. A II. füzet tartalmát „1869-ki kereskedelmi viszonyok” képezik. Ezt a keresk. miniszterium váumgyi osztálya szerkesztette, s 44 ivre terjed.

(Láng Lajos) egy ügybuzgó derék fiatal ember, kinek támogatása mellett már több munka magyar fordításával gazdagodott irodalmunk (hogy többet ne említsünk, ilyen Büchner „Erdő és anyagi”, Held francia forradalom története) újabbnak Haeckelnek „Az emberi nem eredete és törzsfája” czimű munkáját adta ki. A szabatos fordítást György Aladár eszközölte. A munka Aigner Lajos bizományában 40 krajczárért kapható.

(Petőfi több költeményét) egy Magyarországon élő lengyel hölgy lengyel és orosz nyelvre lefordította.

(A Nagy István-féle könyvtár), mely sok ritka régi magyar nyomtatványt foglal magában, a londoni British museum birtokába került, s a parlamentnek tett jelentésben az mondatik róla, hogy „ez a legjobb magyar könyv-gyűjtemény, a miben ugyan egy kis túlzás van, mert a legjobb magyar gyűjtemény a nemzeti múzeumban és erdélyi múzeumban van, hanem azért e becsees gyűjteményt is kár volt külföldre bocsátani. Az akadémia egyik gyűlésén történt fölszólalás e könyvtár megszerzésére, de elhangzott.

(Dr. Roth Albert) aradmegyei főorvostól „A lippai gyógyforrás ismertetése” czimű füzet jelent meg. A kies fekvésű fürdő gyógyhatásáról azt írja, hogy maga az ottani lég, a Maros vizpárái által szelidítve, a légzési szervekre igen jótékonyan hat; a gyógyforrás vize, részint belsőleg, részint külsőleg (fürdő) használva, jótékony gyógyhatásu számos más betegségben kívül különösen a görvély- és angol-kórban, de legfőképp az újabb időben oly igen elterjedt gümö-kórban, ha-csak az nem végleg elhanyagolt és minden gyógykezelésre alkéztet. — A kis füzet továbbá általános utasítást ad a fürdő mikénti használatára s az életrendre nézve.

(Kolosvárt) megjelent az unitárius fötanoda ifjusága által kiadott „Remény” czimű emlékkönyv, Lendvayné-Latkóczy Anna nyugdíjazott színművésznőnek ajánlva. A munkák alá jegyzett évszámokból látjuk, hogy egy évtized termékeiből van e könyv összeállítva. A versek mennyisége aránytalanul nagyobb a prózai művek mellett. Vannak fordítások Schiller, Moore, Heine stb. költeményeiből, egy pár eszézés, egy „Férjem nekem nem udvarló” czimű kis vígjáték Péterffy Alberttól, s egy utazási vázlat a Székelyföldről.

(A Szana Tamás) által szerkesztett „Függetlenség” irodalmi és szép művészeti lap I. évfolyamának 5-ik füzetét küldetett be szerkesztőségünk-höz. Ez irodalmi és szép művészeti hetilap, mely minden hónap végén havi füzetű füze is megjelen, gondosan van szerkesztve, széptani czikkjei érdekesek, tehetséges írók írnak bele, szóval, megérdemli a komolyabb olvasmányokat kedvelő közönség támogatását. Előfizetési ára félve 4 ft; évnegyedre 2 ft. Egy havi füzetnek ára 70 kr. Kiadja Aigner Lajos.

(Az „Uj Regélő”) czimű vegyes tartalmu szépirodalmi folyóirat, mely most fejezte be „A kormányzó leánya” czimű regényes rajzot az utolsó lengyel fölkele idejéből, (Southernland után angolból fordította Könyves Tóth Kálmán), a jövő félve ismét egy érdekes történeti regényt ígér: „Brachvogel”, A repülő hollandi” czimű művét, mely megkapó rajzokban csetelri a németalföldi szabadságharc eseményeit. Az „Uj Regélő” minden hónapban kétszer: 15-kén és 30-kán jelenik meg, öt iven: három iv regény- és két iv beszély, sat. tartalommal. A füzetek ugy vannak beosztva, hogy a regényeket a beszélytörtől elválasztani és önálló könyvekül bekötöttet lehetness. Előfizetési ára egész évre (24 füzet, jan.—decz.) 6 ft; félve 3 ft; 6 füzet, jul.—decz.) 3 ft; évnegyedre (6 füzet, jul.—sept.) 1 ft 50 kr. Az előfizetési pénzek Heckennast Gusztáv hírlap kiadó-hivatalába küldendők.

(A „Kis tükör”) czimű gyermek-lap 12-ik száma küldetett be szerkesztőségünk-höz. Szerkesztője Dr. Márky József. A kis lap, mely hetenként egyszer jelen meg s előfizetési ára egész évre 4 ft, ügyesen van szerkesztve. Tartalmában a tanulságos ötlekzik a mulatsággal.

Közintézetek, egyletek.

(A magyar tud. akadémia) jun. 19-ki ülésében b. Eötvös Loránt mint vendég a regzés elméletéről olvasott föl egy matematikai értekezést; az ifju tudóst a jelenlevők megjeleneztek. Jurányi Lajos az oedogonium termékenyített petesejtjeiről megkezdett értekezését folytatta. Értekeztek még: Szabó József azon módról, mely szerint a földpátokat a kristályos közetben meghatározni lehet; Than Károly az új vegytani intézet berendezését ismertette, Súly Kálmán pedig dr. Murmann csillagász hazánkba három értekezését mutatta be.

Egyház és iskola.

(Tatai István), a szarvasi evang. főiskola derék és országoserte tisztelt igazgatója most töltte be tanársága huszonötödik évét, mely alkalomból e hó 19-én a tanuló ifjuság ezüst billikomot nyújtott át neki hála és tiszteletjéül.

(Nagyszerű adomány.) A „Neue Temesvári Ztg.” írja: Néhány nap óta azon hír kering, hogy Bonnaz püspök ez évi egész repozitoremését, melyet a jól értesültek 80 ezer forintra becseülnek, egy Temesvárt létesítendő árvaházra ajánlotta fel. Ez összeg oly nagy, hogy habár e főpap sokszor adá áldozatkészségének jeleit, mégis némi kéteyl furakodik e hír valóságához.

(A király) Jókai Henrik új-verbászi ágost. hitv., Lisztner József zirci róm. kath., Josifovics György szentendrei gör. kel. és Jäger Péter dottai néptanítóknak fölszólalást meghaladó, illetőleg megközelítő sikeres működésükért koronás ezüst érdemkeresztet adományozott.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

(Az „Athenaeum”) irodalmi s nyomda-részvényszerület f. hó 20-án tartá közgyűlést. A választmány üzlet-jelentésében előadta, hogy e le-

folyt évben a tisztá nyeremény 77,855 ft. 23 kra-ment, melyből minden 200 ftos részvényre 25 ft. osztalék esik.

(Hordozható gőzfürdő) talált föl egy gyulai polgár: Vladár Pál, ki mindenét e talál-mányba fektette. Mint mondja, minden szobában föl lehet azt állítani, mert a gőz nem hat ki belőle. s a butorok és falakat nem rontja; továbbá a fürdő ember feje a szabad levegőn marad. Vladár most Pesten van s 250 ftért állít föl ily gőzfür-dőkészüléket, minő mák — hirszerint — a Rókus-kórházban is használják.

Közlekedés.

(A tiszavidéki vasutnál) már f. hó 10-én életbelépett a nevezett vasutnak közvetlen díj-szabályzata, egyrészt ennek állomási és Drezda között, másrészt Oczgled, Marchegg, Brinn és Bodenbach között. Ez az első árjegyzék, melyet egy tisztán magyarországi vasut külföldi vasutak-kal közvetlenül megállapított. Nevezett vasut ez-által lényeges haladást tett az üzletben, mid-által egy a hazai kereskedő és földmives közönségnek, mint saját érdekeinek használt.

Mi ujság?

(A király), mint Bécsből írják, elfogadta Gorove miniszter lemondását, s utódjául Tisza Lajos nevezetett ki. E szerint ma már a koroná-záskor alakult felelős kormány tagjai közül csak az egy gr. Andrassy áll a maga helyén. A köz-munkatánács alelnöki állomásra — hir szerint — gr. Szapary Géza zalaí főispánt nevezik ki.

(1848/9-ki ereklye.) A 64-ik honvéd zászlóaljnak a komáromi aug. 4-ki kitörés alkalmával érdemrenddel díszített zászlóját a kapitulációkor Rutkay István, a zászlóalj parancsnoka és alezre-des megmentette s azután is hiven megőrizte. A derék férfi halála után (1869. szept.) özvegye, Jordán Francziska vette át, s a közelebbi napok-ban a zászlóalj pecsétjéet együtt a még ép zászlót a nemzeti muzeumba küldte be.

(Képviselelválasztások.) A németújvári ke-rületben a főispán kinevezett Ernusz helyébe egyhangulag (Szelestey Lászlót, Magyar-Ovárot Major Pált, keresk. miniszteriumi tanácsost, Ma-ros-Vásárhelyt pedig Orbán Balázst, a „Székely föld” leírásának szerzőjét választák meg képviselőnek.

(Egy ó-hamisai születési iparlovagot) itélte el a napokban a bécsi fenyítő-törvényszék. E jó madár — Hermann Ignác, kereskedő segéd — jogásznak adta ki magát, s abból élt, hogy fiatal és nem fiatal leányokkal és asszonyokkal kötött ismeretsegek után házassági ígéret állt kicsalta vagy-nyukat. A törvényszék előtt többi közt azt hazudta, hogy magyar joghallgató léteire azért nem tanul Pesten, mert itt nincs maradása, mióta párbajt vívott a miniszterelnök fivával. (Nobabene a minisz-terelnök két kis fia közül a nagyobbik is aligha van 12 éves.)

(Mérész tolvajlás.) Baumgartner Anna mag-yar-utczai 21. számú házában (ugyanazon ház, melynek II-ik emeletén a „V. U.” szerkesztősége van) az első emeleten a háztulajdonosnő lakásába szerdán délelőtt tolvajok törtek be, s 3 szobáját és több szekényt fölnyitva, kiloptak egy 5000 forintra szóló takarékpénztári könyvecskét s több ezer forint értékű ékszert. A tolvajok a takarékpénztártól meg az nap délelőtt fölverték az 5000 ftot, az ékszereket pedig 700 ftért elzalogosítot-ták a pesti népbanknál. A rendőrség erőlyesen nyomozza a tetteseket.

(A pozsonyi kórházban) egy rendkívüli beteg halt meg, ki máj. 20-ka óta, 30 napig szin-telen aludt. A beteg e hosszú idő alatt csak egyet-len egyszer ébredt föl, akkor is csak egy percze-re. A boncolásra számos hirneves bécsi orvos utazott Pozsonyba.

(Traagedia a lánchidon.) Licht Anna szolgáló leány kedden este szeretőjével, egy katonával a lánchidon ment. Itt valami dolog miatt összezörtentek, heves szóváltás fejlett ki köztük, mely később kezdett az ütlegekbe átmenni. Ekkor a leány hirtelen elhatározással fölkap a lánchid karfájára és mielőtt a megrémült katoná-visszatartotta volna, leugrott a Dunába — hon-nan csak holttestét foghatták ki.

** (A Woronieczski síremlék.) Balogh A. ügyvéd, mint a bizottság elnöke, fölkéri mindazokat, kik a fönemlített emlékre gyűjtöttek, hogy a gyűjtő ikeket legfőkébb júl. 15-ig, az országot 33-ik sz. alatt lakó elnökhöz beküldjék.

** (Berlini történetek a győzelmi ünnepély alkalmából.) I. Mikor Bismarck a bevonulás napján Blücher herceg szobra mellé ért, egy pohár limonádét kért és annak tartalmát hűségesen megosztotta a mellette álló Moltke gróffal. Egy vidéki birtokos, ki lelki gyönyörrel nézte a történeteket, lelkesülten kiáltott a szolgának, ki az üres poharat elvinni készült: „Tíz tallért adok a pohárért, melyből a szalad legnagyobb embere ivott most és ma!” — A szolgálta visszafordult és megkötötte az alkut. Bismarck is visszafordult és — mosolygott. „Ilyen formán — mondta Moltkenak — nagyon meg fogom drágitani Berlinben az üveg-poharakat, miután innom ebben a nagy hőségben nekem is csak kell!”

II. A diadalmenet alkalmából írja egy berlini lap: „Fájdalmas benyomást tett a diadalmenet alkalmával a hársfák alatt, mikor több olyan katonát, kinek mind két lába amputálva volt, társai vállalkon hoztak ki. E szerencsétlenek számára talán mégis csak meg lehetett volna rendelni egy szerény bérkocsit. — Vagy egyáltalán nem lett volna-e czélzerűbb a diadalmenet összes költségeit humanitárius czélokra fordítani? A háboru elég özvegyet és árvát teremtett, pedig ezekről helyesebb lett volna gondoskodni, mint dicsőség-isteneket faragni gypszből és papírból.” — Ugy látjuk tehát, Berlinben is vannak helyesen gondolkozó lapok.

(Halálhíradások.) Az erdélyi ref. egyházi szónoklat egyik előrangú jelese: **Vadas József**, kolozsvári nyugalmazott ref. esperes és lelkes, élete 68-ik, lelkesége 35-ik évében jun. 17-én elhunyt. — **Békés-Csabáról** írják, hogy ott az iskolai örömnép csakhamar gyászünnepre változott. A 72 éves **Vilím János**, e derék öreg néptanító, ki e hó 17-kén általános elismerés közt érte meg felszámolás jubileumát, két nap mulva, 19-én végelgyónulós következtében meghalt. Özvegy és soktagu család maradt utána. — **Deák József**, m. kir. ítélőtáblai tanácselnök, buzgó és értelmes bíró s köztisztviselőben állott férfi, Pesten, jun. 9-én 68 éves korában meghalt. — **Bogdán László**, m. kir. ítélőtáblai bíró és semmitiszti segédelőadó, hosszabb szenvedés után f. hó 16-án 46 éves korában elhunyt. — **Ráday József** gróf, mint Péczelről írják, rövid betegeskedés után kimult s e hó 15-én kísérteket örök nyugalomra. — **Fényes Menyhért**, debreczeni polgár és városi képviselő, biharmegyei föld-birtokos és bizottmányi tag, 50 éves korában Pesten meghalt. — **Bisztricsányi Ignác**, Nagy-Kanizsa aljegyzője, e hó 17-én halt meg vízbetegségben huszonnégy éves korában, özvegyet s három árvát hagyva maga után. — Lapunk beájtakor vesszük a hírt, hogy az öreg **Eötvös Pál**, nyugalmazott ágost. hitv. evang. espereslelkész, a magyar tudom. akadémia levelező tagja, munkás élete 79-dik, házassága 46-ik évében jun. 22-kén, végelgyónulós következtében megszűnt élni. A magyar irodalom ébredő korszakának egyik buzgó harcosza volt; kivált a tanügyi irodalommal foglalkozott. Lapunk első éviolyamainak állandó munkatársa volt.

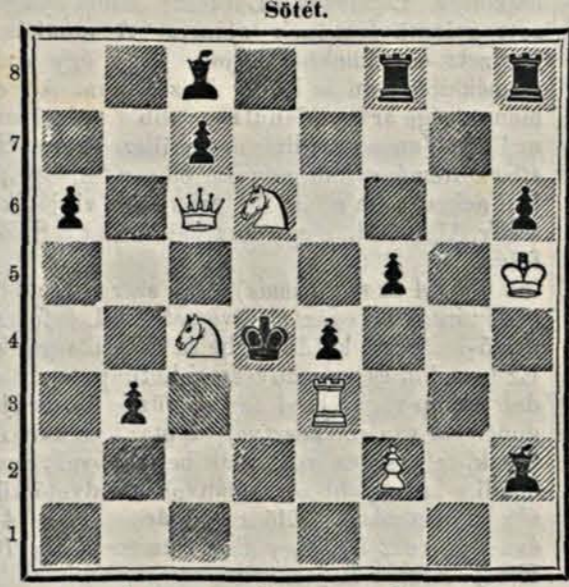
Szerkesztői mondanivaló.

— **New-York**. Liptay Pál. A „Magyar Amerika” című ezik első közleménye sok érdekes adatot tartalmaz; folytatást elvárjuk.
— **Laczkóza**. K. T. K. Az angol novella legközelebbi számainban fogja illő helyét elfoglalni.
— **Kisújszállás**. K. H. L. A cikketek kívánata szerint átadjuk a „H. és K.” szerkesztőségének.
— **N.-Varad**. J. A. A fővárosban készülöben levő nevezetesebb épületek ismertetését — rajzban és cikkben — eddig sem hanyagoltuk el; most épen több ilyen tárgyú képmunka készült. Legközelebb a központi fővármivatal épületét mutatjuk be, mely egyike lesz Pest legnagyobb épületeinek.

középületeinek. Ennek rajzát — a lapunk számára készített rajz után — egyidejűleg a lipcsei képes újság is közölni fogja. — **M.-Keresztes**. „Nagyjaink” Ne háborgassuk nyugalmukat ily rossz versekkel.

SAKKJÁTÉK.

604-ik sz. f. — Kästner B.-tól. (Coburgban.)

Sötét. Világos indul s az ötödik lépésre matot mond.

Az 599-ik számú feladvány megfejtése. (Zenthe Józseftől.)

- Világos. Sötét. 1. Bb5-b3. Bc6-a6 (a) 2. Bb3-f3† Fa8-f3: 3. e2-e3 matt. (a) 1. c4-b3: 2. Fd7-b4 Bc6-d6 3. Fb4-d6 matt.

Helyesen fejtették meg: Vessprémben: Fülöp József. — Harasztóán: gr. Festetics Benno. — Jászkiéren: Galambos István és László. — Cegléden: Galambos Károly. — Karcason: Kacsó Lajos. — Nagy-Szalotán: Kovács Albert. — A peccit sakk-kör.

Előfizetési fölhívás

A VASÁRNAPI UJSÁG és Politikai Ujdonságok

1871. évi jul.—decz. folyamára.

(Ismeretterjesztő és politikai hetilap. — Számos eredeti képpel illusztrálva s „Országgyűlési Beszédter”-rel s más egyéb rendkívüli mellékletekkel bővítve.)

Előfizetési föltételek:

Postán küldve vagy Pesten házhoz hordatva. A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Felelve (július—december) 5 ft. — kr. Csupán Vasárnapi Ujság: Felelve (július—december) 3 „ — „ Csupán Politikai Ujdonságok: Felelve (július—december) 2 „ 50 „ Tíz előfizetett példányra gyűjtőinknek egy tisztelet-példánnyal szolgálunk. — A pénzses levelek bérmentes küldése keretik. — Az eddigi czimszelvényekből egy darab szives beakadásért kérjük.

A Vasárnapi Ujság és P. Ujdonságok kiadó-hivatala (Pest, egyetem-utca 4. sz. a.)

HETI-NAPTÁR.

Table with columns for dates (Hónapi-és hetilap), religious events (Katholikus és protestans naptár, Görög-orosz naptár, Izraeliták naptára), and day details (N a p, H o l d) including month, day, and year.

Nyilt-tér. *) „GYORS-POSTA”

című legolcsóbb politikai napilapot ajánljuk az olvasók pártfogására. Nincs hét, söt nap, melyen egyik-másik fővárosi vagy vidéki lap ne idézné s szabadulvi kis közlönyt, mi legesantatós bizonyossága annak, hogy megfelel nekünk, eredeti forrásokkal rendelkezik s gyorsan ügyeszk, mindent a közönség tudomására hozni. A jutalom ez egyszer nem is maradt el, a mennyiben a „Gyors-Posta” minden újabb keletű hazai lap között legelőbb előfizetést bírt. Ezáltal nemcsak fönalása van biztosítva, de lehetségessé vált egyszerűsége miatt, mint a mennyit megindulások ígért.

Igy p. o. naponként teljes négyoldalon jelenik meg hirdetések nélkül; ünnep és vasárnapokon kettős számot ad „Magyar Gazda” című mellékleti részszerrel; időnként térképekkel is kedveskedik s tárczájában folyvást érdekfeszítő olvasmány található. A legmelegebben ajánlhatjuk tehát mindenkinek, hogy előfizessen arra.

Előfizetési föltételek: negyedévre 3 frt; egy hóra 1 frt. Gyűjtőknek 8 után tiszteletpéldány. A pénz vagy utalvány a kiadó-hivatalba küldendő.

Heckenast Gusztáv (Egyetem-utca 4. sz.)

Együttal tudatjuk, hogy októbertől „NEMZETI KORTES”

címmel Heckenast kiadása és Aldor Imre szerkesztése mellett politikai néplap fog megindulni, mely a közelelő új választásokra fogja előkészíteni a népet. Ára negyedévre 1 frt lesz.

(A közölgő vadászidény) szakértők állítása szerint, igen kedvező ígérkezik lenni. És miután az alkotmányos szabadság a fegyvertalálom alól a közönséget emancipálta, s a vadászatot, mely eddig, ugyszólván, kaszterü időöltés volt, mintegy polgárosította, úgy hiszszük, az ide vonatkozó közlekedés olvasóink közül számosakat érdekelné fognak. Tehát: tapasztalt nimródok kiltatás szerint vízi és száraz vad lesz bőségben. Idejében kitavasodott, s a gyakori esőzések és tartós borki folytán víz volt elegendő a kopolyákban és fatüvekben. A tenyészét általán mindenféle buja és idejkorai. Erős fagyok, jégesők nem voltak, mind oly körülmények, melyek vadászparászatot jeleznek elő. A nagy tökély, melyre utóbbi időben a fegyvergyártás emelkedett, szintén nagyban emeli és terjeszti a vadászat időöltése iránti előszeretést. A lankaszeretek, melyek Pesten Kiszela Károly országúti boltjában dúsvásalásokban kínálkoznak, fölbreszthetik a szunyado szenvedélyt azoknak is, kik az előbbi előöltöltéki hosszas babrárt — mely elhibázás eseteiben, annyi halálos veszélyt is szült — unalmasnak találták. E lankaszeret fegyverekben, úgy látjuk, a Lefaucheux által kezdett fokozatos javítás hosszú időre megállapodását és tükelyesülési határát érte el, s nem igen tarthatunk attól, hogy rövid idő mulva újabb találmány által tulszárnyaltatnak. Horderó, izlés, kezelési tisztaság és könnyűség, veszélytlenség és áruk méltányossága mellett azon előnyök, melyek a készítményeket ajánlatossá teszik, s számukra hosszabb jövőt biztosítanak. A Lefaucheux rendszer le van szorítva és zsibáru lett, melyen tulajdonságai tudadni vagy átalakítani igyekeznek. A közlebbi vadászidényen tehát a jelszó Lankaszer, mit semmi más nem lankaszt el!

*) E rovatban közölt cikkekért csupán a sajtótörvények irányában vállal felelősséget a Szerk. Mellékelve van „Ludas Matyi” és „Népszava” megrendelési íve.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelenik és minden hitesei könyvtáránál kaphatók:

Mindenkinek különös figyelmébe ajánlatik a Dr. Forty-féle általános SEB-TAPASZ,

mely rendkívüli gyógyereje, elválasztó, érlelő s fájdalomt csillapító hatása által egygyorsabb, legbiztosabb s egyszerűsége miatt gyógyulást eszközöl különösen bajokban. — Ily bajok a toroggyulladás, légesohorut, bőrkés-barnaság, hátrásnyag, hátrásnyag (Croup, angina) mindennemű megsejtések, harapás, szúrás, vágás vagy égés által támadható s e b e k meggyorsító, darsz-vagy méhszúrások, konok-fekélyek, zuzatok (contusiók) — meglepő gyors fájdalomcsillapítással — rögzített dagadtok, gumók, tályogok, pokolvar (carbunculus pustula maligna), megkeményedések, genyvedések, vérkelekés, minden mirigybetegség, görvélies fekélyek, fagydagant, ujféreg, körörméreg, vadus, tagszivacs, csontszűk, kifözamítás és megrámdulások, helyi csúsz; továbbá a szülés folytatni lábfelekadások, és sebek, fájós fekélyzet vagy már genyes női mell. — Sok nő már csirában volt emelőrtök, — a különben elkerülhetlen életveszélyes sebészi műtétnek megelőzésével — egyedül ezen jeles sebtaapaszt használatával menekült meg. Vége a teszt — teljesen bemedelt bármennyű szálla, vagy darázs és moly falánka csupán ezen tapasztnak rövid idej használatával annyira eltűnik, hogy azután a testből közönségesen szabad kézzel, sebészi műtét és fájdalom nélkül könnyen kihúzható, mire a seb gyógyulása nemcsak bekövetkezik. Ezen megbecsülhetlen gyógyszer, melynek jellegessége leghitelesebb egyének számos s különös kívánatra bármik felmutatható bizonyítványai által már régen a legfegyesebben elismertett — rendkívüli, s legkülönösebben esetekben megpróbáltatásnál és feltűnő sikerű eredményeinek fogva, melyek használatát által meg elavult bajokban is elretnék, jól megalapított és elterjedt híret kétségbevonhatatlan igazolja. 1081 (2-6)

A csomagok ára 50 kr. és 1 frt. használati utasítással együtt. Központi küldeményező raktár: Pesten TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész úrnál király-utca 7-ik szám alatt. Továbbá kapható Pesten: Jézovits M. udvari gyógyszerésztárában, a Lipótvárosban, a három korona- és marokkó-utca sarkán. — A „szent háromság” címzett városi gyógyszerésztárában a városhatár és Emresz K. a váci-utczában az „arany oroshálóhoz” és ugyanannál az uri-utczában a „két matróhoz” címzett üzletében. — Botka és társánál a nagyvező-utca 45. sz. a. — Budán: Pechler Győző kir. udv. gyász. A Krisztinavárosban Wlaschek E. gyógyszer. A Tabánban (Ráczváros): Radl P. gyógyszerész fő-utca. Aradon: Szarka J.-nál. — B.-Ujfalun: Vass Jenő. — Békés-Csabán: Biener B. — Debreczenben: dr. Róthschnek V. E. — Dunaföldváron: Nálhera P. — Egerben: Plank Gy. Schütt J. és Köllner Lőr. gyógyszer. — Eperjesen: Iszpy Gy. — Érsekújvárott: Conleger N. — Esztergomban: Kégl L. — Győgygyónán: Kocianovich J. — Győrött: Lehner F. — H.-M. Vásarhelyt: Wolf V. — H.-Szoboszlón: Beszedes J. — Högyszeren: özv. Fischer Kr. gyógyszer. — Jólsván-Malézer Albert. — Kassán: Koregtó A. és Wandraschek Károly. — Kismarkon: Generisch C. A. gyógyszer. — Komáromban: Grötschel Zsigmond. — Lévan: Bolesman Ede. — Makon: Weil M. — Miskolczon: Dr. Csáthi Szabó J. — M. Szigetén: Héder L. — Maria-Theresiopel: König S. — Mohácsos: Kreitl G. — N.-Kanizsán: Wajdits J. — N.-Szombaton: Pántotsek R. — N.-Váradon: Huzella M. — Nyirbathoron: Sztruhár J. — Nyiregyháza: Kovács S. — Pakson: Malatinakzy S. — Peccsett: Sipőcz J. — Pozsonyban: Pisztróy B. — Rimaszombatan: Hamaliár K. — Rozsnyon: Pösch J. és Hirsch J. N. — Sopronban: Bock Gy. — Szabadkán: König S. — Szathmaron: Jurászko D. — Sz.-Fehérvárott: Braun J. — Szombathelyen: Fillich F. — Temesvárott: Pecher J. E. és Quirny A. gyász. — Tescsón: Ágoston Gy. — Unvárott: Okolicsny J. — Vassvart: Arady J. és Rossas A. — Verszeten: Flam L. és Mazsány J. — Verpeléten: Merstl J. — Veszprémben: Ferenczy K. — Zagrabbán: Miltbach Zs. — Zirczen: Tejtél J. — Béesben: Plebán F. Xav. gyógyszerész úrnál a régi tábori gyógyszerésztárában István-tér Nr. 1. — Dr. Girtler gyógyszer. Freiburg Nr. 7. — Wisinger F. az „arany szalosz” címzett gyógyszerésztárában, a Schwarzenberg-téren. Pragaban: Fürst J. — Erdélyországban: Kolozsvárott: Binder K. gyógyszer. — Brassón: Fabiek E. és Gyertyánfy J. és társánál. — Hatszegen: Mátéfi B. gyógyszer. — Magyar-Laposon: Breuer P. gyógyszer. — M.-Vasarhelyt: Bucher M. — N.-Szebenben: Zöhner I. F.-nél. Főraktár Bukovinában: Czernovitzban: Schmirch J.-nál. — Moldvaországban: Jassiban: Jassinski A. gyógyszerésznél. A t. cz. gyógyszerész és kereskedő urak, kik raktárt elvállalni hajlandók lennének, felszólítanak, miszerint e részbeni ajánlatukat ezen gyógyszer készítő-jéhez FORTY LÁSZLOHOZ címzeve: Budára (Krisztinaváros, Gellérthygy-utca 49. sz. a.) beküldeni sziveskedjenek, ki megrendeléseket is pontosan teljesít.

Vidéki bérmentes levelek általi megrendelés az arak készpénzben beküldése, vagy postai utalvány, vagy utánvét mellett tustént és legpontosabban teljesítettek.

A Bach-korszak adomáiban. Össze gyűjté egy Bach-huszár (Nyolczadrét. VIII. 200 lap.) Füzve 80 krajczár.

Bizonyítvány. Tekintetes ur! Miután nóm térdádagatam egyedül a Forty orvos-féle sebtaapaszt által gyógyul és eddigi hozatalaim által a nagyváradi Huzella Mátyas raktára kiürült, a tegnapi postán csakis két darabot kapván. — arra kérem, legyen szives számomra hat egész nagy-féle sebtaapaszt (Forty) küldeni levelem kapásával azonnal postai utánvételt mellé. Kéréssem megújítva vagyok 1091 (1) Parajd, aug. 14-én 1867. honfi barátja Szabó Karoly, s. k., ügyvéd. Czimem: Úgyvéd Szabó Károlynak Székely-Udvárhelyen (Erdély.)

Kollarits József és fiai „YPSILANTHOZ”

vászonruha gyári raktárban váci-utczában Pesten, kaphatók a legolcsóbb árakon s legnagyobb választékban mindennemű kész fehérművek férfiak, hölgyek és gyermekek számára.

- Férfi-íngék, rumburgi, hollandi vagy irlandi vászonzólból 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 5 ft. 50 kr., 6 ft., 6 ft. 50 kr., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft. Bali íngék férfiak számára 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft. Himeztettek 6 ft., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft., 14 ft. és 20 ft. Színes férfi-íngék, 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft. Férfi-íngék fehér madapolnából 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft. Férfi-gatyák vászonzólból, magyar, félmagyar vagy francia szabásban 1 ft. 75 kr., 2 ft., 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr. Férfi-kraglik, kezelők, nyakkötők, kapezák és mindennemű vászon- és battiszt-zsebkendők. Női íngék vászonzólból egyszerűen 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 5 ft. himeztettek 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., jobban himeztettek 6 ft., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft., 14 ft., a legújabb francia divat szerint 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 6 ft., 7 ft., 8 ft., 9 ft., 10 ft., 12 ft. Női haló-corsekettők 1 ft. 85 kr., 2 ft., 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 2 ft. 75 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 6 ft., egész 12 ft. Női vall-fizók francia alakban 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr. Női alsosoknyák és nadrágok perkaiból, chiffonból, schnürli és piqnetbarchet, éjjeli és negligé-főkötők, kapezák czernából, pamut, gyapot és mindennemű vászon- és battiszt-zsebkendők. Fiú íngék vászonzólból, madapolnából és színesek is a legutányosabb árakon, ugyszintén gatyák és kapezák. Leányka-íngék kivarrra vagy egyszerűen, corsettek, nadrágok és kapezák. A legnagyobb választékban bellett alsó-íngék és nadrágok urak és hölgyek számára, ugyszintén mindennemű téli szükségletek, legújabb flanel-íngék és shawlok. Továbbá ajánljuk nagy raktárunkat, rumburgi, hollandi s irlandi vászonzólból, darabját 25, 27, 28, 30, 32, 35, 38, 40, 50, 60 egész 120 ftig. Creas-vaszon 12 ft., 12 ft. 50 kr., 13 ft., 14 ft., 15 ft., 16 ft., 17 ft., 18 ft., 20 ft. egész 25 forintig. Török-kendők tucuzatját 5 ft. 80 kr., 6 ft. 90 kr., 7 ft. 50 kr., 9 ft. 50 kr., 10 ft., 12 ft., egész 20 ftig. Asztalkendők tucuzatját 5 ft., 5 ft. 80 kr., 6 ft. egész 12 ftig. Színes canafas agyeműeknek 9 ft., 10 ft., 11 ft., 12 ft., 13 ft. egész 16 ftig. Asztalkendők és keszletek damaszólból 6, 12, 18 és 23 személy számára. Függyönyök a legnagyobb választékban 4 ft., 5 ft., 6 ft., 7 ft., 8 ft., 9 ft., 10 ft., 12 ft., 14 ft., 15 ft. párja. Asztal- és agyterítők, kave-abroszok és szerviettek. Menyasszonyi-hozomány-kiallítások 200 frttól 200 forintig, kész fehérművekben és vászonruháknban a legnagyobb választékban kaphatók. Kimerítő arjegy-zsekket kívánatra bérmentesen megküldjük. Levelbeli megkeresésekre még az nap, melyen megkapjuk, expedijuk, és csomagolási díjt nem számítunk.

Szelvények, arany- s ezüst beváltás! Szokatlan ritkaság!

A szerencsének nemcsak kezét nyújtani, — hanem kettős irányban minden kockázattal nélkül értékpapírokra és sorsjegyekre együttesen játszani, párosulva a legkellemes reményekkel tölke és kamatok okvetlen megnyeresését az alább következő jól átgondolt tervezet szerint magának biztosítani!

Csak 15 ft. havonkénti befizetéssel s egyszerűen minden részvőnek egy részvény-levell fog kézbesíttetni, mely által minden részvő az előjegyzett 100 db. 400 frankos teljesen befizetett sorsjegyre játszhatik, s melynek teljesen lefizetett tőkéje

40,000 frankot vagyis 16,000 ftot tesz ki.

Ezen császári török vasut-kölesön sorsjegyeknek az érdeklettek, az évenkénti 3% kamatok, mely 1200 frankot tesz ki, az évenkénti rendes 6 hazasában, mely 11,300,000 frank nyereseményt képvisel, teljes élvezetbe lépnek, s így sokszorozott irányban nemcsak az összes 100 db. eredeti sorsjegy tőke-kamatát, hanem az arra eső nyeresemények is 25 részre osztva részvővé valnak. Az ezen minden egyes részvény-levelekre évenként eső 48 franknyi kamat, valamint a befizetés tartama alatt tett nyeresemények azonnal felosztatnak, s az ilyen részvény-levellre eső 4 db. 400 frankos teljesen befizetett és 1600 frankot képviselő eredeti sorsjegy közvetlen a 30 havi lefizetés bezártával minden részvőnek ki fog szolgáltatni, mely felosztott sorsjegyek a 3% kamat élvezésen kívül tovább is az évenkénti törtémi szokott 60 hazasban a legdúsabb nyereseményekre játszanak. 1076 (6-6) Ugyanezen jól átgondolt tervezet által 50 db. 400 frankos teljesen befizetett 20,000 frank vagyis 8000 ft. tevő cs. török sorsjegyekre névbe is, a befizetés felnyire állapítva meg s belyegdíj 1 ft. 25 kr., mely tervezet egyidejűleg nyitott meg, s melyre a t. cz. közönséget szives részvőtre felhívni ezenel szerencsém van. Jókori megrendelés eseteiben minden érdekletnek egy állami honvéd jótékonyági sorsjegy 100,000, 20,000, 2 a 10,000 ft. s több jelentékeny mellék nyereseményekkel ingyért fog adani, — mely sorsjegyek azonban 2 ft. 50 kron szinte megrendelhetők.

Austerlitz Zsigmond első pénzváltó irodája Budán, a lánczhid közelében. Vidéki megrendelések gyorsan s pontosan teljesítettek.

Előfizetési felhívás

„A VÖRÖSHÁZ LOVAGJA“

czimű két kötet regényre.

A világhírű francia regényírónak, idős Dumas Sándornak rendkívül érdekes és mulató regénye, mely mintegy 4-500 lapra terjedő két kötetben, augusztus havában jelenik meg. Előfizetési ára: 1 ft. 50 kr. Bolti ára: 3 ft. leend. Az előfizetési pénzek, a „Pesti hölgy-divatlap“ szerkesztő kiadói hivatalába (újvilág-utca 20-dik szám) utasítandók.

Az előfizetési pénzeket kérjük mielőbb beküldeni, hogy a nyomandó példányok végett tájékozhatssuk magunkat.

A ki a „Pesti hölgy-divatlap“-ra félévre, azaz: júliustól december végéig fizet elő, az a két kötet regényben 50 kr-ért részesül.

Szíves gyűjtőknek, nyolcz egyszerre beküldött előfizető után lapunk, valamint a regény tiszteletpéldányával szolgálunk. 1095 (4-6)

Az átlagosan jónak elismert valódi s egészen frissen érkezett

SCNEEBERGI NÖVÉNY-ALLOP

mell- s tüdőbetegek számára,

továbbá: rekedtség, nátház, ingerköhögés, mellszorongás, elnyálkásodás, torokgyulladások s nehéz légzés ellen, — mindenkor friss minőségben kapható:

PESTEN: Török József gyógyszerész urnál a király-utczában, — dr. Wagner D. gyógyszerésznél a váci-uton, — Thalmayer A. és társa, — Oszetszky F., — Schirk J., — és Gerhardt A. urnánál.

BUDÁN: Schwarzmeier J. gyógyszerész urnál.

Aradon: Probst F. J. **Kolozsvárt:** Megay M. C. **S.-Sz.-Györgyön:** Ötvös P. **Aszódon:** Sperlagh J. gy. **Körmöczén:** Draskóczy gy. **Körmöczén:** Draskóczy gy. **Baján:** Klenautz J. **Károlyfehérvár:** Fischer E. **Sopron:** Voga és Rupp-recht. **Brassóban:** Gyertyánfy Fabrick és Jekelius gy. **Kun-Sz.-Miklós:** Stoits A. **S.-A.-Ujhelyen:** Dentsch J. **Battonyán:** Bignio K. **Medián:** Brainer K. **Sasvár:** Mücke A. gy. **Belgrádon:** Nicolacovius test. **Mosonban:** Franter J. gy. **Segeres:** Misselbacher J. **Beszterczen:** Dietrich és Fleischner. **Miskolcon:** Spaller J. **Serajevóban:** Gyuleka N.G. **Bonyhádon:** Kramolin J. gy. **Mitrovicz:** Krestonoschios A. **Szombathelyen:** Mittermayer gy. **Brassóban:** Fabick Ed. **Mohács:** Pyrkor Gyula gy. **Székeshelyen:** Mittermayer gy. **Csikortonyban:** Kárács A. **Morosvásárhely:** Jeney gy. **Székeshelyen:** Mittermayer gy. **Csúton:** Borsay F. gy. **Munkacsón:** Gröttler L. **Debreczenben:** Göll N. gy. **Mohaason:** Kögel D. **Deesen:** Krémer S. **Nagybányán:** Horacsck J. **Detán:** Braunmüller J. gy. **Nezsidéren:** Fuchs J. **Devecszenben:** Hoffmann B. **Nyltiran:** dr. Láng E. **Eszéken:** Kawilowicz gy. **Nyltregyházán:** Hönsch Ede gy. **Eperjesen:** Zsembery Ign. **Nagy-Becskeken:** Nedelkovic és Haidegger. **Érsekújváron:** Conlegner Ign. **Nagy-Kanizsan:** Welisch és Lovack gy. **Egerben:** Wessely gy. **Dessáthy gy.** **Eszéken:** Thürner fiai és Dessáthy gy. **Győrött:** Brunner F. **Gyulan:** Lukács gy. **Hacsfeld:** Hagelachmidt V. **Hátszegen:** Mátész B. gy. **Ipolyváron:** Mikulási T. **Janosházán:** Kuna gy. **Jolsván:** Maletter gy. **Kaposvárt:** Schröder J. gy. **Köszegen:** Sirehly gy. **Károlyvárt:** Benich J. **Kis-Martonban:** Kodolányi gy. és Spatay A. **Kásán:** Eschwig E. **Késmárk:** Generich C. és A. **Kecskeméten:** Papp M. **Karánsebesen:** Weber A. **Károlyfehérvárt:** Fischer Ed. gy. **Pancsován:** Graf gy. **Pecsetten:** Kunz gy. **Pöcsön:** Balogh gy. **Pátnokon:** Szepessy gy. **Pozsonyban:** Schneebberger és Dusail gy. **Rosnyon:** Fösch J. gy. **Rimaszombat:** Hamalárgy. **Ruman:** Milatinovits S. **Rékason:** Boromi K. gy. **Szszarvos:** Sándor R. gy. **Szabadkán:** Hofbauer I. gy. **Trencsénben:** Simon A. gy. **Ujvidéken:** Schreiber F. **Varamón:** Elizár gy. **Veszprém:** Fremmel. **Vácson:** Tragor A. **Várazsdon:** Halter gy. **Verecszen:** Herzog gy. **Zimony:** Ivánovics és fia. **Zalatnan:** Megay Gyula. **Zombor:** Stein fia Márk. **Zsambokré:** Neumann M. **Zentau:** Wuits testvéreknel.

Egy üveg ára 1 forint 26 krajczár. 1055 (4-6)

Ugyanezen bizományos urnánál kapható:

Legjobbféle **tyukszem-tapasz,** Schmidt os. kir. főorvostól, egy skatulya ára 28 kr.

Dr. Behr ideg-extractusa, az idegek erősítésére s a test edzésére ára 70 kr.

Die „Zeitschrift für gerichtliche Medicin, öffentliche Gesundheitspflege und Medicinal-Gesetzgebung“ bringt in Nr. 48 vom 27. November 1866 über „Schneebergs Kräuter-Allop“ Folgendes:

„Der aus Alpenkräutern bereitete „Schneebergs Kräuter-Allop“ des Herrn Apothekers Bittner in Gloggnitz, und Franz Wilhelm, Apotheker in Neunkirchen, ist bei allen katarhalischen und entzündlichen Krankheiten der Respirations-Organen ein vorzügliches Unterstützungsmittel. Er mildert besser als alle anderen Sympuraten jeden Reiz im Kehlkopf und wird bei acuter und chronischer Heiserkeit, bei empfindlichen Affectionen der Schlingwerkzeuge, beim Lungen-Katarrh, dem Keuchhusten u. s. w. wegen seiner vorzüglich einwirkenden, besänftigenden und reizmildernden Eigenschaften mit günstigem Resultate angewendet.“

Főraktár: **BITTNER GYULA** gyógyszerésznél Gloggnitzban.

Nagy készlet

a legczélszerűbb szabadalmazott

SZOBA-ÜRSZÉKEKBŐL,

anglész és ürszékzárakból,

továbbá: ezerszeresen megpróbált szabadalmazott

kémény-fedézetekből,

melyek

használatával a füst eltávolittatik 1 darab ára

10 ft.

Folytonosan készletben találhatók: fürdőkádak, ülő- és zuhanyfürdő-készülékek.

Miksits Károly, bádogos-mester.

1072 (5-6) Raktár: Rózsater 2. sz. alatt.

Heckenast Gusztáv könyvkiadónál Pesten, (egyetem-utca 4-ik sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

A NŐK HIVATÁSA.

Irta

BENICZKY IRMA.

A mű tartalma:

Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befolyás. — A nő befolyása a társadalmi életre. — A nő befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők személyes fejlődését? — A nő neveléséről. — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Megoldás.

(Nyolczadrét 352 lap) füzve 1 ft. 20 kr.

Előfizetési felhívás

Jogtudományi Közlöny

a buda-pesti, nagyvárad, kassai és kolozsvári ügyvédi egyletek közlönye, heti szaklap,

a magy. kir. curiai határozatokkal (Döntvénytár)

és a törvénykezési szabályrendeletek gyűjteményével (Rendeletek tára).

Szerkeszti: **Dr. DÁRDAL SÁNDOR.**

A „Jogtudományi Közlöny“-nyel kapcsolatban dr. Hoffmann Pál egyetemi jogtanár ur által szerkesztett

Jog- és államtudományi folyóirat

két első füzeté immár megjelent, és ezen kettős füzetet lapunk előfizetőinek díjtalanul megküldjük. Egyuttal értesítjük lapunk t. előfizetőit, hogy a kiadó részéről azon előnyben részesítettek és jövőben is fognak részesülni, hogy a „Jog- és államtudományi folyóirat“ egy-egy évfolyamára 2 füzével fizethetnek elő.

Előfizetési feltételek:

„Jogtudományi Közlöny“ negyedévre 3 ft., félévre 6 ft. „Jog- és államtudományi folyóirat“ egész évre (4 füzet) 4 ft. „Jogtudományi Közlöny“ előfizetői részére (miután azok az első és második füzetet mellékletül díj nélkül kapják), egész évre csak 2 ft.

Heckenast Gusztáv, kiadó tulajdonos.

Rendes szétküldés végett az előfizetések mielőbbi megújítása kéretik. Az előfizetési pénzeket és reclamatiókat az alulirt kiadó-hivatalhoz, a kériratokat pedig bérmentve a szerkesztőséghez kérjük intézni.

A „Jogtudományi Közlöny“ kiadó-hivatala, (Pest, egyetem-utca 4. sz. a.)

Az 1867-ki magyar miniszterium tagjai közül már csak a miniszterelnök áll a maga helyén, a többiek nem találhatók többé állomásaikon. A legtöbb kifáradtak a küzdelemben; nem hiába mondá egy valaki az egyik miniszterre, ki hivataloskodásának ideje alatt teljesen megszükkült, hogy „a miniszterség olyan fehérítő intézet, a melyt mindig feketítenek.“

És csakugyan, b. Eötvös Józsefet kivéve, kit miniszteri székéből ragadtott ki a halál, a többi miniszter mind tanácsosnak látta nyugalomba vonulni vagy állomást cserélni. A csatarendet először báró Wenckheim Béla bontá meg, letévén a belügyéri tárczát, melyet utána Rajner Pál, ennek leköszönése után pedig Tóth Vilmos vett át. Gorove a volt kereskedelmi miniszter gr. Mikó Imre elhagyott helyét foglalta el a közlekedési ügynél, az ő helyébe pedig Szilágyi József jött. Lónyay Menyhért közös pénzügyminiszter lett kinevezetésével a magyar financia ügye Kerpapoly Károly kezébe tétetett le. Eötvös helyett Pauler Tivadar lett a közoktatásügyi minisztere, az igazságügyé pedig Horváth Boldizsár helyett Bittó István. A király személye körüli miniszter gr. Festetics György lemondásával b. Wenckheim Béla foglalta el ez állomást, a legutóbbi miniszter-változás pedig Gorove eltávolozásával állott be, kinek helyére Tisza Lajos nevezetett ki közlekedésügyi miniszterre.

Tisza Lajos Geszten, a Tiszacsalád törzshelyén (Biharmegyében) született 1833-ban, most tehát 38 éves. Atyja, Tisza Lajos Biharmegyei adminisztrator volt, ki országos hírnépszerűtlenségre vergődött politikai érzülete miatt. A „Tisza“ név Tiszán tul egyértelmű volt a „Pecsovics“ névvel.

Az öreg Tisza, mint magán-ember egészen más volt, mint a nyilvánosság terén. Szerették, becsülték s neje gr. Teleki Julia

27-ik szám. Tizenhatszodik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, julius 2-án 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. Csúpan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csúpan Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyzser hasáboztott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többzori ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Tisza Lajos.

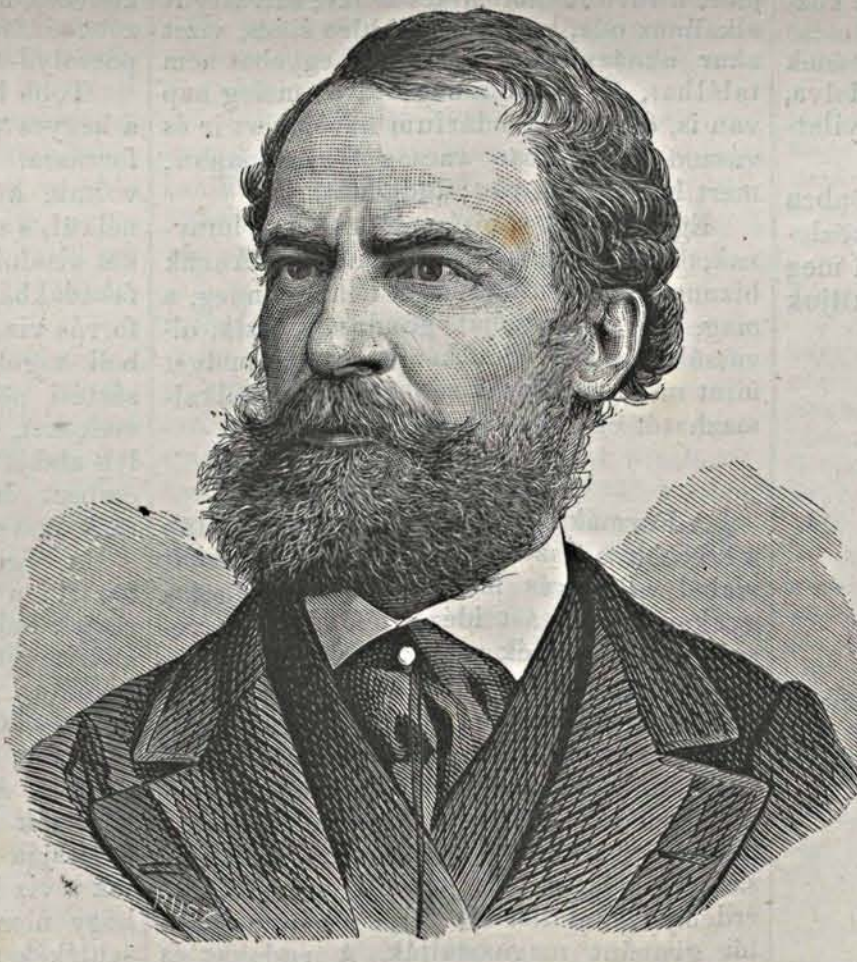
oly áldott névvel bírt a jótékonyág terén, hogy ma is hálával emlegetik azon a vidéken. — Az öreg ur maga végtelenül gondos atya volt s kitünő nevelésben részesíté gyermekeit. Nagy vagyona jóvedelmének egy ötöd részét gyermekei nevelésére fordítá, s még nevelőjüket Szönyi Pált is ő képezteté, elküldvén őt saját költségén Berlinbe, Párisba, hol az az akkori kor első tudósait hallgatta s kitünő ismereteket szerzett a nevelés terén.

E jeles és buzgó férfit 10 évig volt a három Tisza fiúnak, László, Kálmán, s utóbb képezte őket. Szönyi — mint a „P. N.“ írja, honnan a következőket átvesztük — tíz évi működése alatt 1838-tól—1848-ig az egész tudományos tanfolyamot elvégezte az ifjakkal, melyet akkori közép és felső tanodáinkon tanítottak, nem kövén magát az előirt évi tantárgyak rendéhez, sem az évenkénti vizsgálatokhoz, hanem az egész 10 év alatt csak 4 ízben tétetett vizsgálatokat velük.

Szönyi eredetileg csak a két idősb fiyér neveltetésére volt szerződve, miután a sokkal ifjabb, még kisdéd Lajost nem kívánták szülei az idősbekkel együtt neveltetni; Lajos azonban lopva tanult fivéréitől, s szülői és nevelője látván tanulási szomját, őt is fölvettek testvér-bátyjai társaságába, kiktől aztán nem is akart többé elmaradni. Már 14 éves korában kitünő sikerrel letette a vizsgálatot a philisophiából a debreczeni kollegiumban.

Tisza Lajos 1848-ig így végezte el a felsőbb tanulmányokat. A geometria, számtan és rajz iránt nagy vonzalmat tanusított, a jogi tanulmányokat azonban csak később végezte el Szücs Lajos ügyvéd vezérlete mellett. Ugyanis gyengébb testalkatu volt, és természete is igen alacsony levén, mindenfelé „Kis Lajos“-nak neveztetett. Szönyi azt javasolta, hogy egy-két évig teljesen hagyjon fel a tanulmányokkal, melyek a fejlődésére szükséges erőt kimerítették. E tervet követték is, s az igen idősnök bizonyult be, és azóta Tisza Lajos természete megnőtt, és testi ereje bár nem herkulési, mégis oly szilárd, hogy nagyobb megfeszítéseket és tartós munkát is jól tud elviselni.

1848-ban Szönyi a közoktatási miniszteriumban előbb titkárrá, később tanácsossá neveztetett ki. A sors furcsa véletlene ugy hozta magával, hogy volt tanítványa Tisza Kálmán, ki az első magyar közoktatási miniszteriumban fogalmazóvá neveztetett

TISZA LAJOS.